

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 9 JANUARI 1918

No. 106

INHOUD

	Blz.
STAATSLEENING EN INFLATIE	25
Enkele opmerkingen naar aanleiding van het artikel „Minister Treub's Monopolisatieplan der Levensverzekering” door J. G. de Jongh	26
De Japansche IJzer- en Staalindustrie	27
De ontwikkeling van onze Scheepsbouwrijverheid en de factoren die daarbij in het spel zijn	28
De Buitenlandsche Bevolking van Zwitserland	29
AANTEKENINGEN:	
Een Japansche Commissie	30
Delfstoffen in Suriname	30
Uitvoer der Vereenigde Staten naar Japan	31
BOEKANKONDIGING	
INGEZONDEN STUKKEN:	
Germanismen door Mr. H. K. Versteeg	32
Winst en Winstbronnen der Levensverzekering door J. Kist	32
Maas en Zuid-Willemsvaart door C. A. M. C. van Kasteel	33
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	
MAANDCIJFERS:	
Spaarbankcijfers voor November 1917	34
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen.	34—43
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.
Bankstaten.	Goederenhandel.
	Verkeerswezen.

625 miljoen gulden, zoodat de leening met circa 25 procent is overteekend. In aanmerking nemend hetgeen uit conversie en met recht van voorkeur is ingeschreven, zullen de vrije inschrijvers op niet veel meer dan 65 pCt. van hunne inschrijvingen behoeven te rekenen. * * *

Op de wisselmarkt bestond weder een goede stemming voor alle wissels op oorlogvoerenden. Natuurlijk waren het weder Marken en O.-H. Kronen, die daarvan het meest profiteerden. Vooral de eerste dagen der week liepen de koersen voor deze deviezen weder spronggewijze op. Marken kwamen op 47.20 en Weenen zelfs een oogenblik op 33.10, een stijging voor dezen laatsten wissel van circa 20 pCt. in twee dagen. Daarna trad eenige reactie in, maar door steunorders bleef de markt prijshoudend. De slotkoersen waren 11.12, 46.50, 41.15, 233.— en 30.90 tegen de vorige week 11.—, 45.30, 40.75, 231.— en 27.32½.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

7 JANUARI 1918.

Het nieuwe jaar opende met een flinke ontspanning van de geldmarkt. De prolongatie liep belangrijk terug en noteerde aan het einde der week 3¼ pCt.

Ook voor het disconteerden van wissels, waarvoor in het begin der week nog weinig vraag bestond, was later beduidend meer geld beschikbaar, zoodat voor 3½ pCt. flinke posten konden geplaatst worden.

* * *

De inschrijving op de Staatsleening, die de eerste dagen een slecht aanzien had, is ten slotte zeer bevredigend verlopen. In totaal is ingeschreven voor circa

STAATSLEENING EN INFLATIE.

In de Economic Journal van December 1915 komt de navolgende beschouwing voor van Pethick Lawrence:

„Een handelaar heeft een tegoed van f 10.000 bij zijne bankinstelling en heeft voor zijne zaken slechts f 9000 noodig. Hij kan nu f 1000 beleggen en de resterende f 9000 voor zijne zaken beschikbaar houden. Wenscht hij echter de volle f 10.000 te beleggen, dan kan hij daarvoor effecten kopen en door beleening over de voor zijn zaken benodigde f 9000 beschikken. In beide gevallen heeft hij na belegging de vrije beschikking over de koopkracht van ongeveer f 9000. Heeft hij nu in het laatste geval staatsleeningen gekocht, dan heeft de staat bovendien de beschikking over eene koopkracht van f 10.000 verkregen. De oorspronkelijke f 10.000 hebben dus gediend om kapitaal en arbeid tot eene waarde van f 19.000 in beweging te zetten. Is het geld door den staat voor productieve doeleinden verbruikt, dan staat tegenover de extra f 9000 eene vrijwel gelijkwaardige verhooging van productiekraft. Is het geld door den staat b.v. voor oorlogsdoeleinden geconsumeerd, dan staat tegenover de additioneele f 9000 in geld geen kapitaal en heeft inflatie door het crediet aan den staat plaats gevonden.

Aldus „in a nutshell” de grondgedachte van bovengevoemd artikel.

In de eerste oorlogsjaren wekten dergelijke beschouwingen bij belangstellenden hier te lande in economische vraagstukken eene slechts theoretische belangstelling. De oorlogs- (of liever de neutraliteits-) lasten werden slechts in geringe mate gevoeld en zelfs kon de vraag nog gesteld worden of het niet gewenscht ware door eene heffing in eens alle crisislasten te liquideeren. Bij het langer voortwoeden van den oorlog, bij de aanzwelling onzer uitgaven door mobilisatie en distributie, bij het verminderen van handel en

scheepvaart, wordt het een steeds moeilijker vraagstuk de juiste verhouding tusschen belasting en leening te handhaven. De groote duurte van alle levensbehoefden, ontstaan zoowel door een teveel aan ruilmiddel, als door schaarschte der goederen is een steeds nijpender vraagstuk geworden. Van groot urgent belang mag dus geacht worden, dat bij de leeningspolitiek van den staat alles nagelaten wordt, wat de inflatie en dus de algemeene duurte zoude vermeederen. Hoe grooter de staatsbehoefden zijn, hoe grooter deel van het particulier vermogen aan den staat ter beschikking gesteld moet worden en des te grooter is de invloed, welken de leeningspolitiek van den staat op het geheele geldwezen uitoefent.

Eene ideale leeningspolitiek is moeilijk en terecht wordt in bovengenoemd artikel dan ook opgemerkt:

„In distinguishing between a genuine loan and an inflation loan it is important to realise, that a state, when it floats a loan has no means of insisting, that the whole or even any part shall be of the genuine character. Moreover even that part of a war loan, which was at first genuine, may at any time lose its genuine character by the lender taking his certificates to his bank and borrowing for the expenditure on them.”

Hoe moeilijk het ook zij om te bereiken, dat te plaatsen leeningen werkelijk uit bespaard inkomen betaald worden, voorkomen moet worden, dat de wijze van uitgifte inflatie in de hand werkt.

Hoe nu het gewenscht theoretisch ideaal te bereiken, dat de leeningsgelden noch verkregen worden door beleening bij de centrale bank, noch door aantrekking van de slechts tijdelijk liquide bedrijfsmiddelen? Bij de eerste oorlogsleening hier te lande heeft de sedert al te bekende stok zijn intrede gedaan, om ons nimmer meer te verlaten. Bij de groote bedragen, welke de staat in eens wilde consolideeren en bij de onmogelijkheid om dergelijke groote bedragen in eens uit bespaarde inkomens tot zich te trekken, was een achterwege laten van den stok niet wel mogelijk. Daarbij kwam nog, dat en de koers van uitgifte en de rentevoet niet steeds even aantrekkelijk waren. De stok eenmaal als machtsmiddel gekozen zijnde, was het noodzakelijk, dat de Nederlandsche Bank zich bereid verklaarde op zeer gemakkelijke voorwaarden de obligaties in beleening te nemen. Door deze beleeningen doet de zoo zeer gevreesde inflatie haar intrede. Toch was het gevaar in den beginne niet van ernstigen aard. De groote geldruimte maakte het mogelijk, dat slechts voor betrekkelijk geringe bedragen van de beleeningsfaciliteit werd gebruik gemaakt. Op de oorzaken daarvan willen wij nu niet dieper ingaan. Bedriegen echter niet alle kentekenen, dan zal bij de nu uitgegeven leening in verdubbelde mate geld moeten worden opgenomen, terwijl een ander groot deel der in teekenaars onmiddellijk hunne toegewezen obligatiën met verlies van de hand zullen doen. Het behoeft niet nader betoogd te worden, dat het laatste een der meest onbillijk werkende kapitaalsbelastingswijzen vormt.

Al is het mogelijk, dat de oorlog zijn einde nadert, het is te voorzien, dat in de komende jaren de staat nog meermalen een beroep op de geldmarkt zal moeten doen. Hoe dan eene betere plaatsing van de leeningen te verzekeren?

1. Tot nu toe werd de verplichte inschrijving in verband gebracht met het vermogen. Een groot deel van het reeds voor den oorlog bestaand vermogen is niet meer in staat om uit besparing in te schrijven (duurder levensonderhoud, verliezen op Russische effecten, enz.). Weliswaar zijn er nieuwe fortuinen gevormd, maar deze vinden beter uitdrukking in de inkomstenbelasting, dan in de vermogensbelasting. Is dus een stok beslist noodzakelijk, dan moet deze ook gericht worden tegen de bezitters van groote inkomens.

2. Koers van uitgifte en rentevoet moeten zoo gesteld worden, dat de effectieve beleggers zich daartoe voelen aangetrokken. Eenerzijds zoude dit tot gevolg hebben hogere rentelasten voor den staat, anderzijds minder inflatie en dus geringere verhooging van het

prijsniveau. Een hooger renteniveau voor den staat werkt tevens verhoogend op het niveau, waarop particuliere ondernemingen geld moeten opnemen. Het vermoedelijk gevolg zoude tevens wezen indamming van den emissievloed ten bate van den staat. Het zoude ons te ver voeren op de verschillende gevolgen van een hooger rentetype in te gaan, het zij genoeg vast te stellen, dat tegenover de dadelijk blijkende nadeelen ook voordeelen van groote beteekenis staan.

3. Meerdere staatsleeningen van kleiner omvang, wellicht op verschillende termijnen, waardoor besparing sneller gevolgd wordt door belegging bij den staat. Tijdelijke geldbehoefden van den staat minder bij de Nederlandsche bank opgenomen, dan op de open geldmarkt. In het laatste geval coupures geschikt voor den particulieren belegger, waardoor voorkomen wordt, dat het emissieveld afgegraasd is, voordat de staat een beroep er op doet.

Uit dit alles dringt eene conclusie sterk naar voren. Wil het gevaar voor inflatie eenigszins getemperd worden, dan zullen zware belastingen steeds de voorkeur boven crisisleeningen verdienen. Slechts dat deel, dat op geen enkele wijze door belastingen kan opgebracht worden, mag door vrijwillige leeningen opgenomen worden. Wordt anders gehandeld, dan wordt inflatie bevorderd en vermeerdert de staat zijn eigen onkosten door verhooging van het prijsniveau.

d. B.

ENKELE OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN HET ARTIKEL „MINISTER TREUB'S MONOPOLISATIEPLAN DER LEVENS- VERZEKERING”.

Met belangstelling nam ik kennis van het artikel onder bovenstaand hoofd, in no. 104 van dit blad opgenomen, en de pogingen, door den heer Nijst aangewend om te trachten het resultaat van het Nederlandsche levensverzekeringbedrijf voor den aanstaanden monopolist wat bemoedigender te doen schijnen, dan dit mij heeft mogen gelukken.

Hij vangt daartoe aan met in aansluiting aan de methode, in no. 73 door mij ontwikkeld, de verschillende elementen van het resultaat eener levensverzekering-maatschappij tot uitdrukking te brengen.

Ik ontwikkelde haar daar evenwel niet, om haar bij mijn berekeningen toe te passen, doch als een inleiding tot de verdeling van de maatschappijen in groepen, en om den lezer voor te bereiden, dat niet overal die winst naar voren zou treden, die in de onderneming in haar geheel wordt gemaakt.

Dat zulk een splitsing, met de bestaande verslagen als materiaal, niet was door te voeren, was mij toen al wel bekend, en er is dan ook geen enkele reden voor den heer Nijst om te betreuren, dat ik die splitsing niet heb uitgevoerd. Er kon bovendien toch kwalijk van de bestaande lichamen worden verwacht, dat zij zich van hun ontstaan af er op hadden ingericht, om aan minister Treub het noodige inzicht te verschaffen, voor het geval hij ze wilde naasten, omtrent wat wel het meest importante deel van hun winst was, terwijl zij zelf die behoefte niet gevoelden, en hun bedrijf als een eenheid beschouwden; en van mij, dat ik mij begeven had op het gladde ijs, waarop de heer Nijst bij zijn eerste schrede reeds uitgegleden is.

Dus noch de verzekering-maatschappijen noch mij treft op dit punt een verwijt.

Toch meen ik, dat de door mij verschaft cijfers zelfs vrij aardig aan de verlangens van den heer Nijst kunnen tegemoet komen, immers met vrij groote nauwkeurigheid had hij een winstcijfer kunnen vinden, dat los is van waarde-wijzigingen in de belegging der premie-reserve, indien hij de verstrekte bruto-winstcijfers had verminderd met het bedrag der berekende vrije rente.

Wil de lezer een bewijs, hoe de heer Nijst inderdaad is uitgegleden, hij lette op hetgeen door dezen uit het laatste jaarverslag van de Nationale is gelicht en wel:

1ste. Op het „accres der winsten uit ondersterfte”¹⁾ in het jaar 1916 ten opzichte van 1915. Dit cijfer stijgt in dat jaar plotseling van f268.436,08 tot f384.443,40.

Een duchtig argument lijkt het in de oogen van hen, die belust zijn op naasting door den Staat, dat bij één maatschappij in één jaar tijd, zulk een winst-accres mogelijk was, doch over het hoofd werd gezien, dat in 1916 de fusie met de Eerste Rotterdamsche is tot stand gekomen, ten gevolge waarvan het bedrijf aanmerkelijk in omvang is toegenomen. De maatschappij immers schrijft in haar verslag, dat onmiddellijk op 1 Januari dientengevolge haar portefeuille steeg van f 82.469.410,10 tot f 106.932.800,10.

2de. Op de wijze, waarop door den heer Nijst met de rente-winsten wordt omgesprongen, en waarbij alweder het bedrag der vrije rente wordt over het hoofd gezien, niettegenstaande dit voor het jaar 1915 door mij werd berekend op f 56.155.

De heer Nijst, klaarblijkelijk meenende of vreezende, dat de positie van het monopolieplan door het bekend worden van juister cijfers, eenigszins wankel zou worden, lanceert dan verder de gedachte, dat de opvatting, welke medebrenkt, dat de verzekeringsonderneming de waardewijziging van haar belegde premie-reserve heeft te dragen, voor het staatsbedrijf niet zou opgaan. Hij meent, dat de Staat zich garant kan stellen tegenover de verzekerden voor den risico-factor, aan de belegging der premie-reserve verbonden.

Kan men zich een ongezonder financieel beleid denken? En wat een systeem, waar een zaak wordt ondernomen, om der wille van de verdiensten! Hij erkent het bestaan van een risico-factor, voortvloeiend uit het bezit van een belegging, dus inhaerent aan het bedrijf, doch het monopoliebedrijf zou de gevolgen hiervan echter kunnen negeren, en wanneer deze zich op stagnerende wijze doen gevoelen, zou het de Staat zijn, die moest bijspringen.

Ik zou geneigd zijn te zeggen, ziedaar nu de gevolgen waartoe men komen kan, indien men hen, die spreken van het aanwenden van aankoopkoersen als grondslag voor de waardeering van het bezit, aan hun woorden houdt, indien ik niet meende, dat we hier staan voor iets, dat den heer Nijst gedachteloos uit de pen moet zijn gevloeid. Hoogst gevaarlijk toch is het gepraat over aankoopkoersen voor niet ingewijden, die niet weten, dat onder „beziging van aankoopkoersen” in de praktijk niet anders verstaan wordt, dan opvoering van aankoopkoersen in het actief der balans onder gelijktijdige creëering van zoodanige reserves, dat zoo dicht mogelijk, als met winstverlangens is overeen te brengen, de beurskoers genaderd wordt. Zij denken, naar de woorden te hooren, aan een op degelijke grondslagen berustend principe, en zien niet, dat het niet veel anders is dan een doekje voor het bloeden. Indien de rentestand zich wijzigt en daarmee de contante waarde van het toekomstig genot uit het bezit voortvloeiende, dan heeft de levensverzekering-maatschappij zich daarvan reenschap te geven, hoe pijnlijk het soms mag zijn; ik betwijfel dan ook of er één assuradeur te vinden zal zijn, die met zijn balans in zijn hand durft verklaren, dat hem die waardeverandering niet deert.

En waar dus de waardewijziging gedragen moet worden, en er slechts twee groepen zijn, die daarvoor in aanmerking kunnen komen, zal een van de twee het moeten doen. In het gewone bedrijf zijn het de winstgerechtigden of de verzekerden, die daarvoor in aanmerking kunnen komen, in het monopoliebedrijf is het niet anders, en zeker niet in het monopoliebedrijf, dat niet uit sociale oogmerken, doch om winstbejag wordt opgericht, daar dit zeker in geen enkel opzicht van het private bedrijf verschilt.

Bekend is, dat tot nu toe de winstgerechtigden, door omstandigheden, die bij deze gelegenheid niet behoeven gereleveerd te worden, aangewezen waren om deze

¹⁾ De heer Holwerda wees er in het vorig nummer reeds op, hoe deze cijfers niet zonder meer als winsten zijn te beschouwen.

risico te dragen. Wil men in het staatsbedrijf ter wille van winstuitkeeringen aan dezen last ontkomen, dan is geen andere weg dan haar af te wentelen op de verzekerden, d.i. breken met het systeem van de standvastige premie-reserve, door op het passief het waardeeringsstelsel toe te passen, dat uit het actief voortvloeit. Dat dit niet zal kunnen geschieden zonder tevens ingrijpende wijzigingen aan te brengen in de wijze van premie-berekening, spreekt wel van zelf, doch dit lijkt mij een bijkomstigheid in vergelijking met alles, wat bij invoering van een staatsmonopolie zal staan te gebeuren.

J. G. DE JONCH.

DE JAPANSCH-EN STAALINDUSTRIE

De moeilijkheden, waarvoor de Japansche scheepsbouw zich door gebrek aan grondstof in het eigen land ziet gesteld, moeilijkheden nog aanzienlijk verergerd door de bezwaren van Amerikaansche zijde aan den invoer van stalen platen uit de Unie in den weg gelegd, zijn den lezer uit een artikel, opgenomen in het nummer van 14 November j.l., pag. 845, bekend. Gelijk reeds toen werd medegedeeld, hebben deze moeilijkheden in Japan een sterk streven wakker geroepen zich in dit opzicht zooveel mogelijk en zoo spoedig mogelijk onafhankelijk te maken. Ook de Japansche regeering was blijkens een ingediend wetsontwerp volkomen doordrongen van de wenschelijkheid eener krachtige en snelle ontwikkeling der eigen ijzer- en staalindustrie.

Sedertdien is dit wetsontwerp tot wet verheven en is dientengevolge:

1°. aan ijzer- en staalbedrijven met een minimum productie van 35.000 ton per jaar bevoegdheid gegeven tot onteigening ten behoeve van nieuwe fabrieken en uitbreiding van bestaande;

2°. aan alle bedrijven, uitgezonderd die, welke minder dan 5.250 ton per jaar produceeren, voor een tijdsverloop van elf jaren vrijstelling verleend van alle rijks-, provinciale en gemeentebelastingen en vrijdom van invoerrechten voor den invóer van machines en andere benodigdheden voor de inrichting van hoogovenbedrijven met wat daartoe verder behoort.

Middelerwijl waren reeds van particuliere zijde verschillende pogingen in het werk gesteld en maatregelen genomen om tot een zoo snel mogelijke uitbreiding der staalindustrie te geraken.

Een levendig beeld van die pogingen geeft een in October j.l. in de Vereenigde Staten gepubliceerd rapport van den heer George Scidmore, Amerikaansch consul-generaal te Yokohama. Aan dit rapport, dat in de Vereenigde Staten sterk de aandacht heeft getrokken, is het volgende ontleend:

„Projecten voor twee nieuwe staalbedrijven in de omgeving van Yokohama worden in de „Japan Advertiser” besproken. In de eerste plaats de Asano Steel Works, ontworpen door den heer Soichiro Asano, en voorts een fabriek te bouwen door de Japan Steel Pipe Factory. De heer Asano is president der Toyo Kisen Kaisha en stichter van de Asano-werf, welks hellingen, nog pas tien maanden geleden gebouwd, thans in vol bedrijf zijn. De Mitsubishi Engine and Iron Works te Nagasaki en de Kawasaki-werf te Kobe, hebben het eveneens noodzakelijk geacht op den duur in de eigen staalbehoefte te kunnen voorzien. De heer Ryozo Asano, directeur der Toyo Kisen Kaisha, is in verband met een en ander naar de Vereenigde Staten vertrokken, teneinde zich van de staalindustrie op de hoogte te stellen en de hand te leggen op een installatie van het nieuwste model. Volgens de „Advertiser” heeft, met betrekking tot de nieuwe Asano Steel Works, de heer Kato, technisch directeur der Asano-werf, zich uitgelaten, dat, van beteekenis als de onafhankelijkheid nopens de behoefte aan staal is voor de onafhankelijkheid van den Japanschen scheepsbouw, de heer Asano, toen hij de plannen voor zijn werf ineenzette, reeds dadelijk het voornemen had er te eeniger tijd een staalwerk aan te verbinden. Een nieuw denkbeeld zou het dus

niet zijn. Met de plannen van den heer Asano is aanvankelijk 5 miljoen yen gemeoid.

„Met den bouw der Japan Steel Pipe Factory bij Yokohama zal men spoedig gereed zijn. Voor haar ertsbehoefte heeft zij concessies verkregen in Nara en Fukushima. Dr. Imaizumi, hoofdingenieur van het bedrijf, heeft kort geleden een bezoek gebracht aan Zwitserland, waar hij een patent verwierf voor de vervaardiging van poreus ijzer, van beteekenis voor de staalproductie. Maatregelen tot staalproductie op groote schaal zijn in voorbereiding en het bedrijf zal, wanneer alles voltooid is, jaarlijks 60.000 ton kunnen leveren.

„De „Advertiser” deelt verder mede, dat de Japan Steel Company te Muroran op Hokkaido, het grootste staalwerk in Japan, zijn kapitaal van 15 miljoen yen zal verdubbelen. De maatregel heeft reeds de goedkeuring gekregen van de twee Engelsche maatschappijen — Armstrong en Vickers — die bij het bedrijf betrokken zijn. De heer Kabayama, directeur der vennootschap, is in Londen geweest om met deze maatschappijen te onderhandelen. De nieuwe aandelen zullen worden overgenomen door deze beide maatschappijen en de Hokkaido Kolenmijn, tezamen de eenige aandeelhouders in de Japan Steel Company. De kapitaalsvergroting geschiedt om aan het bedrijf, dat gedurende den oorlog zeer goede zaken heeft gemaakt, een belangrijke uitbreiding te geven.

„De „Japan Chronicle” bericht nog van verschillende verdere plannen. Zoo heeft de Tokai Kogyo Kaisha, kort geleden opgericht, uitgebreide gronden aangekocht in een voorstad van Wakamatsu, waar fabrieken worden gebouwd. Deze zullen weldra gereed zijn en het bedrijf zal, wanneer de installatie voltooid is, in staat zijn per jaar 30.000 ton scheepsbouw materiaal, stalen platen en rails, af te leveren.

„Een ander ijzerbedrijf, dat opgericht wordt, is de Fuji Seiko Kaisha, met een kapitaal van 6 miljoen yen, terwijl ook de Nippon Kotetsu Kaisha kort geleden een bedrag van 1 miljoen yen nieuw kapitaal heeft geëmitteerd. In een verdere beschouwing zegt de „Chronicle”:

„Verder is er het reusachtig project van de Kuhara familie te Osaka, met een kapitaal van 10 miljoen yen. De heer Yasukawa, welbekend mijnheer te Kyushu, heeft een ijzermijn in China verworven en is bezig een exploitatiemaatschappij in het leven te roepen met 10 miljoen yen kapitaal. Ook de Toyo Seitetsu Kaisha heeft kort geleden haar kapitaal vergroot en wel tot 30 miljoen yen en omvangrijke terreinen in Kyushu aangekocht voor een nieuwe fabriek, met welke bouw in April zal worden begonnen. Als deze nieuwe fabriek klaar is, zal de maatschappij in staat zijn 170.000 ton ruwijzer per jaar te produceeren. Hiervan zal 88.000 ton als ruwijzer worden verkocht, terwijl het plan bestaat van de overige 82.000 ton 75.000 ton staal te maken. Het zal intusschen nog wel een jaar duren, eer het nieuwe bedrijf geheel in werking zal kunnen zijn.

„Voorts hebben de South Manchuria Railway Company en de Okura Company plannen ontworpen voor groote ondernemingen in China en wordt hetzelfde vermoed van de Mitsubishi- en Kawasaki-werven. Het staatsijzerbedrijf te Wakamatsu is bezig aan de installaties een zeer belangrijke uitbreiding te geven, waarvoor de plannen een tijdvak van 5 jaar beslaan. Gezegd wordt ook, dat de firma Suzuki & Co. en de Mitsui Bussan Kaisha overwegen het ijzerbedrijf in Kyushu ter hand te nemen. En ten overvloede zijn in den laatsten tijd een half dozijn kleinere ijzer- en staalwerken, zooals de Osaka Seitetsusho en de Ito Kenkyusho, in de omstreken van Osaka en Kobe opgericht.

„De totale ijzerproductie van de Japansche ijzermelterijen nadert op het oogenblik de 1 miljoen ton. Men verwacht echter, dat dit cijfer in ongeveer twee jaartot 2½ miljoen ton gestegen zal zijn. Dan zal, naar men meent, ook de eigen behoefte aan staal geheel door eigen productie gedekt zijn. Op het oogenblik

echter bereikt de productie van staal voor scheepsbouwdoeleinden in den ruimsten zin nog geen 50.000 ton. Japan moet dus — aldus de slotwoorden van het Amerikaansche rapport — thans nog voor een zeer groot deel op vreemden aanvoer steunen.”

DE ONTWIKKELING VAN ONZE SCHEEPSBOUWNIJVERHEID EN DE FACTOREN DIE DAARBIJ IN HET SPEL ZIJN.

Naarmate het karakter van den oorlog meer en meer een economischen ondergrond krijgt en er voorbereidingen worden getroffen voor een fellen concurrentiestrijd na het sluiten van den vrede, dringt het besef naar voren, dat er één voorwaarde is, zonder welke een land den economischen strijd niet met succes zal kunnen voeren. Deze voorwaarde is het bezit van een machtige en moderne handelsvloot. Dat men aan beide zijden der oorlogvoerende partijen van dit besef doordrongen is, blijkt wel uit het feit, dat men elkander vooral op scheepvaartgebied, voortdurend afbreuk tracht te doen.

De Centralen, voornamelijk Duitschland, hebben door de inbeslagneming der schepen, die in vijandelijke havens lagen, onberekenbare verliezen geleden en met de remplacering van deze verloren scheepsruimte, (die te zamen ruim 1 miljoen ton bedraagt) zal nog wel geruime tijd heengaan. De vrees, dat de Entente en haar bondgenooten er na den oorlog op scheepvaartgebied het gunstigst zullen voorstaan, nu de Centralen zooveel scheepsruimte door inbeslagneming hebben verloren, is dan ook wel een der aandelingen geweest, dat Duitschland de duikbootcampagne is begonnen. Mag men op de Deutsche opgave afgaan, dan zijn hierdoor reeds ca. 7 miljoen ton scheepsruimte vernietigd. De wereldvloot zou dus in een snel tempo achteruitgaan, ware het niet, dat in alle landen met volle kracht aan den herbouw werd gewerkt.

Wat Europa betreft, werden in Engeland verschillende nieuwe scheepswerven opgericht en door de leidende staatslieden werd reeds meermalen gewezen op de groote werkzaamheid in deze richting, al zal men goed doen, de cijfers, die genoemd worden met betrekking tot de verwachte productie aan nieuwe scheepsruimte met de noodige reserve te aanvaarden. Vooral dient men daarbij in aanmerking te nemen, dat de kleine booten, op welke aanbouw men zich tijdens den oorlog vooral heeft toegelegd, later bij een herstel van het moderne handelsverkeer slechts zeer weinig gewicht in de schaal zullen leggen. daar bij een vrije concurrentie op de vrachtenmarkt, dergelijke vaartuigen geen winstgevend emploti zullen kunnen vinden.

In Duitschland heeft het streven, om het verlies aan scheepsruimte te remplacieren, geleid tot de aanneming van de scheepvaartsubsidiewet, die weliswaar aan het Rijk zware lasten oplegt, daar de te verstreken voorschotten niet terugbetaalbaar zijn, doch die tevens de eenige mogelijkheid voor Duitschland biedt, om zijn positie op scheepvaartgebied na den oorlog te kunnen handhaven.

In Frankrijk wordt de scheepsbouw eveneens door den staat gesteund, doch niet op zulk een doeltreffende wijze als in Duitschland.

Twee landen, waar de scheepsbouw vóór den oorlog zoo goed als niets te beteekenen had, doch die voortaan op dit gebied een groote beteekenis zullen verkrijgen, zijn de Ver. Staten en Japan. In beide landen heeft deze industrie zich in korten tijd krachtig ontwikkeld. Zooals de meeste ondernemingen in Amerika, is ook het scheepsbouwplan zeer grootsch opgezet. Voor de uitvoering zal een bedrag van niet minder dan \$ 719 miljoen benodigd zijn. De aanbouw zal grotendeels door den staat worden gefinancierd. Amerikaansche deskundigen ramen, dat Amerika binnen een jaar over een handelsvloot van 9.200.000 ton zal beschikken. De tegenwoordige scheepsruimte bedraagt, met inbegrip van de 700.000 ton Deutsche en Oosten-

rijksche schepen, ca. 3.500.000 ton. De toekomst zal moeten leeren, of het land zijn krachten in dit opzicht niet overschat heeft.

Het is niet met onverdeelde voldoening, dat men in Engeland, waar de scheepsbouw nog steeds door gebrek aan werkkrachten wordt tegengehouden, deze toebereidselen aan de overzijde van den Atlantischen Oceaan gadeslaat. In de Engelsche pers komt herhaaldelijk een niet te onderdrukken vrees voor overvleugeling door den jongen bondgenoot tot uiting. Het is echter niet alleen Amerika, dat op deze wijze een machtige concurrent van Europa wordt. Ook Japan zit niet stil. Het lag in de bedoeling, om de productie op te voeren tot 600.000 ton per jaar, doch deze plannen worden den laatsten tijd leelijk in de war gestuurd door het Amerikaansche verbod van ijzer- en staaluitvoer. De Japansche industrie blijft daardoor van grondstoffen verstoken en de vraag dringt zich naar voren, of het bij het stopzetten van den staaluitvoer, niet tevens in Amerika's bedoeling heeft gelegen, den ijver aan de andere zijde van den Grooten Oceaan eenigszins te temperen.

Het is een verblijdend verschijnsel, dat men ook bij ons te lande begrepen heeft, dat bij zooveel activiteit bij alle naties, om zich voor na den oorlog een belangrijk aandeel te verzekeren in het wereldhandelsverkeer, Nederland wel van de lijst der zeemogendheden zou kunnen worden geschrapt, indien de uitbreiding van de vloot met eigen hulpmiddelen niet krachtig ter hand werd genomen, vooral sedert orders voor nieuwen aanbouw in het buitenland niet meer te plaatsen zijn.

Tot het uitbreken van den oorlog was het aantal werven hier te lande, dat zich uitsluitend toelegde op den bouw van zeeschepen, uiterst gering. In de eerste plaats behooren tot deze categorie de werven der Kon. Mij. „de Schelde” te Vlissingen, de Mij. Fijnoord en de Rotterdamsche Droogdok Mij. te Rotterdam en de Nederlandsche Scheepsbouw Mij. te Amsterdam. Daarop volgden de kleinere, zooals de firma's Bonn & Mees en Rijkée & Co. te Rotterdam, Jan Smit Czn. te Alblasserdam, Gebr. Pot te Bolnes, Vuyk & Zonen te Capelle a.d. IJssel, Van Vliet & Co. te Hardinxveld en de Scheepswerf „Dordrecht” te Dordrecht, welke, zoo niet uitsluitend, dan toch voornamelijk den bouw van zeeschepen, meestal vrachtbooten, beoefenden. Op de overige Nederlandsche werven werden zoo goed als uitsluitend riviervaartuigen gebouwd.

Het uitbreken van den oorlog bracht in dezen toestand plotseling verandering. De drukke Rijnvaart lag weldra zoo goed als geheel stil en het gevolg daarvan deed zich spoedig op de vele kleinere werven gevoelen. Nieuwe orders voor den bouw van riviervaartuigen werden niet meer geplaatst. Vele dezer bedrijven werden daardoor met totalen stilstand bedreigd, zoodat zij noodgedwongen naar ander werk begonnen uit te zien.

In den loop van 1915 begon de vraag naar zeeschepen, vooral uit Scandinavië, toe te nemen met het gevolg, dat de grootere werven spoedig overkropt met werk raakten en de kleinere zich eveneens op den „zeebouw” gingen toeleggen en hun werven en inrichtingen uitbreidden en verbeterden, terwijl verscheidene nieuwe werven werden opgericht. Ontegenzeglijk hebben Nederlandsche scheepsbouwers daarmede getoond te *durven*. Of zij ook zullen toonen te *kunnen* zal nog moeten blijken.

Wat toch is het geval? De buitengewone omstandigheden maken het mogelijk hooge prijzen en lange levertijden te bedingen en zonder deze beide factoren zouden vele dezer werven niet in staat zijn zeeschepen te bouwen. Daartoe ontbreken haar de benodigde werktuigen, geschoolde werkkrachten en de noodige routine. Eenige hebben dit gevoeld en hebben niet geaarzeld, groote kapitalen te besteden tot verbetering en uitbreiding harer inrichtingen, terwijl zij zoodanige maatregelen hebben genomen, dat zij na enkele jaren over voldoende werkkrachten zullen kunnen beschikken, om, wanneer straks een snelle levering een hoofdvereischte wordt, met succes tegen de groote buiten-

landsche maatschappijen te kunnen concurreeren. De werven, die in dit opzicht zijn achtergebleven, zullen den strijd waarschijnlijk spoedig moeten opgeven.

Resumeerende, kan men zeggen, dat de Nederlandsche scheepsbouwers een tijdperk van grooten bloei tegemoet gaan, mits zij er op bedacht blijven, dat de tegenwoordige omstandigheden slechts van tijdelijken aard zijn en dat eenige jaren na den oorlog de concurrentiestrijd zeer zwaar zal blijken te zijn. Een eerste vereischte zal alsdan zijn, *grote* schepen te bouwen in *zeer korten tijd*.

Om aan die eischen te kunnen voldoen, zal een van de hoofdvorwaarden zijn, een vlotte toevoer van materiaal. Voor het betrekken van het benodigde materiaal, zijn de werven — juist als in Japan — geheel op het buitenland aangewezen en wel in de eerste plaats op Duitschland. Want al is de oprichting van een Nederlandsch walswerk in ernstige voorbereiding, het zal nog wel vele jaren duren, alvorens dit bedrijf — indien het tot stand komt — van voldoende capaciteit zal zijn, om geheel, of althans voor het grootste gedeelte, in de binnenlandsche behoefte te voorzien. Of op een geregelden grooten toevoer uit Duitschland gerekend zal kunnen worden, valt thans nog moeilijk te zeggen.

J. F.

Amsterdam, December 1917.

DE BUITENLANDSCHE BEVOLKING VAN ZWITSERLAND.

Het ligt voor de hand, dat om tal van redenen, geographische zoo goed als sociale, in Zwitserland het vreemdelingenelement vooral, toen voor den oorlog landsgrenzen tegen expatriëering geen beletsel waren, een factor vormde van groote beteekenis, nog versterkt doordat allengs de positie van den werknemer belangrijk gunstiger was geworden dan met name in de meer zuidelijk gelegen landen, Italië in de eerste plaats. Het nationaliteitsvraagstuk, dat voor Zwitserland allengs van zoodanige beteekenis was geworden, dat sommigen zelfs van een gedeeltelijke denationalisatie gingen spreken, vertoont zich daar te lande in een bijzondere gedaante, afwijkend van wat men aantreft bij de tropen-kolonisatie, de immigratie in de Nieuwe Wereld, de annexatie-kolonisatie in Oost-Europa, om enkele der algemeene typen te noemen.

Met belangstelling namen wij dan ook kennis van een opstel van den heer J. Hartmann te Kiel over dit onderwerp.¹⁾ In het navolgende statistiekje, door den schrijver ontleend aan eene statistische publicatie van het kanton St. Gallen: *Beitrage zur Fremden- und Einbürgerungsfrage im Kanton St. Gallen*, komt de gesignaleerde toestand al zeer sterk aan het licht.

Bevolkingstoename 1850—1910.

	Vreemdel.		Vreemdel.	
	Zwitsers.	delingen.	Zwitsers.	delingen.
1850..	2.321.170	71.570	970	30
1860..	2.395.511	114.983	954	46
1870..	2.518.240	150.907	943	57
1880..	2.635.067	210.035	926	74
1888..	2.688.104	229.650	921	79
1900..	2.932.019	383.424	884	116
1910..	3.201.282	552.011	853	147

Wanneer men de vermeerdering van het vreemdelingen-contingent in de onderscheidene kantons nagaat, dan doet zich het verklaarbare verschijnsel voor, dat vooral in de nabijheid der landsgrenzen het aantal is toegenomen; bijv. in het door het Bodenmeer eenigszins verbarrikadeerde Appenzell bedraagt het relatieve vreemdelingenaandeel slechts 3 pCt.; in het centraal gelegen Bern 6 pCt.; in het kanton van het centrum: Uri 8 pCt. Daarentegen berekent men voor Genève, dat wel geheel gedomineerd wordt door de fransche stad van dien naam, 70 pCt. en voor den Duitschen tegenhanger Bazel (stad) 62 pCt. Het wigvormig in Italië binnendringende Tessin bezit 40 pCt. vreemdelingen.

¹⁾ Die „Ueberfremdung” der Schweiz. W. A. Oktober 1917.

Een belangrijk feit is ook reeds dadelijk, dat 53 pCt. van de buitenlanders in de groote steden gevestigd is, hetgeen anders uitgedrukt hierop neerkomt, dat in de steden op ieder honderdtal Zwitsersche burgers 41 vreemdelingen geteld worden. Men moge deze omstandigheden wel eens in overweging nemen bij het vernemen van politieke opinies uit Zwitserland, die toch gemeenlijk in het stadsmilieu geboren worden. Overigens verdient wel opgemerkt te worden, dat tusschen 1900 en 1910 het aantal vreemdelingen op het land 9 pCt. sterker is toegenomen dan dat in de steden, waarvoor de verklaring gevonden wordt in een talrijker deelneming van buitenlanders in het Zwitsersche landbouwbedrijf.

De vraag welke nationaliteiten het vreemdelingencontingent samenstellen en in welke verhouding, vindt men beantwoord in het onderstaande staatje:

Aandeel der nationaliteiten in Zwitserland's vreemdelingenbevolking in %.

	1870	1880	1888	1900	1910
Duitschers	37,9	45,1	48,9	43,9	39,8
Franschen	41,2	25,4	23,3	15,2	11,5
Italianen	11,9	19,7	18,2	30,5	36,7
Oostenrijk-Hong..	3,9	6,0	5,9	6,3	7,1
Overigen	5,1	3,8	3,7	4,1	4,9

Veel commentaar schijnt bij deze getallen niet nodig. Men houde wel in het oog, dat absolute vermeerdering van het aandeel eenerzijds, de relatieve positie der andere landen drukt. Wij kunnen dit eerst bij Frankrijk waarnemen, veroorzaakt door eene sterke instrooming van duitsche onderdanen, terwijl thans hetzelfde voor Duitschland plaats vindt, uit hoofde van eene stijging in het absolute aandeel van Italië.

Een belangrijke statistiek wordt ook door P. H. Schmidt gegeven in zijn geschrift: „Die Schweizerischen Industrien im internationalen Konkurrenzkampf“ (1912). De huisindustrie is daarbij niet in rekening genomen.

Buitenlandsche arbeiders in de Zwitsersche industrie (1910).

	Zwit- sers.	Cen- tralen.	Ita- lianen.	Fran- schen.	% der vreemd.
Levens- en ge- middelen	52.643	6.007	3.246	1.578	17,2
Confectie	82.312	11.221	4.741	2.360	18,4
Bouwbedrijven...	112.163	17.073	65.092	2.682	43,2
Textielindustrie.	96.627	8.196	6.701	337	13,7
Papier, Leder,					
Rubber	4.917	412	479	61	16,3
Chem. industrie.	6.711	1.527	538	440	27,6
Metaal- en Ma- chine-industrie	94.249	7.382	3.783	2.520	12,9
Graph. vakken..	15.113	2.535	526	401	19,1
Electr. centrales.	6.118	275	630	47	13,5
Strafinrichting..	1.725	98	130	34	13,5

Te zamen.. 472.578 54.716 85.866 10.460 24,4

Aan de hand van deze getallen vindt men dus, dat per saldo slechts 27,7 pCt. der vreemdelingen in de industrie werkzaam is. De hoogste percentages schijnen te worden bereikt door de Italianen in het steenhoudersbedrijf en de duitsche laboranten in de chemische nijverheid, welke laatste beroepsklasse uit den aard van de zaak niet talrijk is. Het hotel- en winkelbedrijf trekt het grootste deel der vreemde werkrachten tot zich.

De Zwitsers geven in deze cijfers blijk op een hoog intellectueel peil te staan, immers, naar daaruit aan den dag treedt, trekken zij in aanzienlijke mate vreemdelingen aan voor het grove werk en leggen zich blijkbaar zelf toe op eene bezigheid, welke hoogere qualiteiten vereischt. Zelfs begeven zij zich niet zelden naar het buitenland om in technisch hooger ontwikkelde functies werkzaam te kunnen zijn.

Aangezien het Zwitsersche staatsrecht, volgens westerse traditie, de vreemdelingen in vrijwel alles gelijk stelt met de inlanders, is in het algemeen bij de vreemde ingezetenen de drang niet groot de nationaliteit van het land van inwoning te verwerven. Geheel zonder schaduwzijde is de gang van zaken in Zwitserland dan ook geenszins. De heer Hartmann citeert

terecht uit de voornoemde publicatie, dat, zoude het aantal vreemdelingen blijven stijgen met hetzelfde tempo als in de achter ons liggende jaren geschiedde, in een vijftiental jaren één derde, in circa 50 jaren meer dan de helft der bewoners van Zwitserland staatsrechtelijk tot een vreemd land zouden behooren. Evenals hier te lande heeft thans weliswaar de oorlog een sterken aandrang tot het verkrijgen der neutrale Zwitsersche nationaliteit wakker geroepen. Hoe dit zich evenwel na den oorlog ontwikkelen zal, valt niet te zeggen. Voor Zwitserland blijft het zaak, het vraagstuk niet uit het oog te verliezen.

AANTEKENINGEN.

Een Japansche Commissie. — Onder de auspiciën der Vereeniging tot verbreiding van kennis over Nederland in den vreemde, is tot stand gekomen eene commissie, die, zooals medegedeeld wordt, bevordering van de goede verstandhouding, de wederzijdsche vriendschap en de onderlinge waardeering tusschen Japan, Nederland en Indië beoogt. Zij tracht dit doel te bereiken door: in woord en geschrift uit den weg te ruimen of te voorkomen alles, wat tusschen deze landen verwijdering zou kunnen brengen of aan een goede verstandhouding in den weg zou staan; het instellen en aanmoedigen van historische onderzoekingen naar de van ouds bestaande verhoudingen tusschen deze volken, teneinde de traditioneele gevoelens van vriendschap te versterken; het onderzoeken en publiceeren van elkanders economische verhoudingen, sociale en ethische idealen en aspiraties, om daardoor een wederzijdsche waardeering voor elkanders leven en streven op te wekken.

Tout savoir est tout comprendre, en wanneer het de commissie gelukt een zuiver licht te laten vallen op de motieven tot volksexpansie eenerzijds en de wenschen van economisch behoud anderzijds en zij bovenal de doeltreffende middelen weet te vinden hare voorlichting in breede kring der beiden volken te verbreiden, dan zal zij lofwaardig werk verrichten, dat ten zegen kan strekken aan een vreedzame verstandhouding tusschen het Japansche en Nederlandsche volk. De commissie is als volgt samengesteld: Mr. J. H. Abendanon, oud-directeur van het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid in Ned.-Indië, voorzitter; H. Doeff, oud-ambtenaar bij het B. B. in Ned.-Indië, redacteur van het Koloniaal Tijdschrift; Mr. H. C. Dresselhuys, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, priva-docent aan de Gem. Universiteit van Amsterdam, anthropoloog aan de afd. Volkenkunde van het Koloniaal Instituut; H. H. van Kol, lid van de Eerste Kamer; Dr. Hendrik P. N. Muller; Mr. J. N. A. Patijn, burgemeester van Leeuwarden; T. B. Roorda, conservator aan het Rijks Ethnografisch Museum; Prof. Dr. M. W. de Visser, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden; P. A. Roeper Bosch, secretaris, te Scheveningen. — H.

Delfstoffen in Suriname. — Aan het gezamenlijke verslag der Kamers van Arbeid en van Koophandel en Fabrieken, behandelende den economischen toestand van Suriname op 31 December 1916, hetwelk dezer dagen in ons bezit kwam, ontleenen wij het navolgende, betrekking hebbende op het mijnbedrijf in de kolonie:

Goudindustrie. De productie in dit bedrijf was over het verslagjaar belangrijk minder dan in het vorige jaar en wel ongeveer 112 K.G.

In het verslagjaar zijn over de geheele kolonie 1.596 overeenkomsten met 1.102 arbeiders gesloten tegen 2.068 overeenkomsten met 1.381 in 1915.

De geringe deelneming zal naar alle waarschijnlijkheid toe te schrijven zijn aan de mindere opbrengst van het gewonnen goud tengevolge van den ongunstigen wisselkoers op het buitenland, de verhoogde assurantie en belangrijk opgevoerde vrachtprijzen bij de niet onbelangrijke stijging van de prijzen der voor

het bedrijf benodigde levensmiddelen en gereedschappen, waardoor het niet mogelijk was voor het klein-bedrijf op de wijze, waarop het dit bedrijf uitoefent, op dezelfde schaal als vroeger daaraan deel te nemen. Mede hierdoor en de toename van het euvel dat verscheidene onderhuurders in gebreke bleven hunne arbeiders uit te betalen, op welke onderhuurders als regel geen verhaal is en die, om zich aan den straf-rechter te onttrekken, zich in het bosch langer dan noodig is ophouden, konden tal van verhuurders van kleine woningen en kooplieden geen of moeilijk betaling erlangen voor huur dier gebouwen of voor geleverde waren.

Daartegenover kan gewezen worden op de verhoogde belangstelling uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika in dit bedrijf, gebleken door het bezoek van verscheidene mijn-experts aan de kolonie in het verslagjaar, teneinde zich op de hoogte van den toestand van den mijnbouw alhier te stellen.

Bauxietwinning. In aansluiting aan de mededeeling in het vorige verslag betreffende het onderzoek door eene aluminium-maatschappij uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika naar het bestaan van bauxiethoudende lagen kan thans vermeld worden, dat deze maatschappij krachtens de desbetreffende plaatselijke bepaling eene Naamlooze Vennootschap „Surinaamsche Bauxite Maatschappij” heeft opgericht, welke op het oogenblik concessionarisse is van een oppervlakte van ongeveer 118.000 H.A. domeinland en bovendien door aankoop het recht tot ontginning van bauxiet heeft verkregen op verscheidene particuliere eigendommen. Afgescheiden hiervan heeft zij nog optie genomen op een belangrijk oppervlak domeingrond, door derden van het Gouvernement verkregen, onder voorwaarde bij welslagen van het onderzoek, het recht tot prospectie of ontginning op dat oppervlak over te nemen tegen een van te voren vastgestelden prijs per H.A. Onderzoekingen op dit gebied zijn in het verslagjaar onder leiding van personeel uit de Vereenigde Staten met kracht voortgezet door bovengenoemde maatschappij.

Het vorenstaande geeft recht tot het uitspreken der verwachting, dat deze maatschappij, die houdster is van zulke groote bezittingen in de kolonie, waarvoor niet onbelangrijke bedragen zijn uitgegeven, binnen niet langen tijd een begin met hare operaties zal maken en wel hoogst waarschijnlijk zoodra aan den abnormalen toestand van de vrachtprijzen een eind zal zijn gekomen.

Op het einde van het verslagjaar is personeel van eene andere maatschappij uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika in de kolonie aangekomen, welke maatschappij zich bezighoudt met het vervaardigen van oliesteen, slijpsteen, enz. uit bauxiet, om ook onderzoek te doen naar bauxiet houdende lagen. Er bestaat dus veel kans, dat in het mijnbedrijf binnenkort eene evolutie zal plaats hebben, welke zeer goede gevolgen voor de kolonie, zoowel economisch als financieel, kan hebben — [en politieke? — Red.]

Uitvoer der Vereenigde Staten naar Japan. — Het is bekend, dat de oorlog Japan voor zijn invoeren meer op Amerika heeft aangewezen, immers werd Duitsland geheel uitgeschakeld en kon ook Engeland allengs minder als leverancier in aanmerking komen. Een statistiek in de Statistical Abstract of the United States, uitgedrukt in dollars, geeft ter zake een interessant beeld. De cijfers voor de jaren 1914 tot '16 zien op het fiscaal jaar, loopende van Juli tot Juni. Het cijfer voor 1917 gegeven, omvat 9 maanden.

	1913-'14	1914-'15	1915-'16	1916-Mrt.'17
Katoen	24.200.000	20.200.000	32.000.000	44.000.000
Staal	100.000	500.000	598.000	?
Buizen	2.300.000	700.000	700.000	800.000
Rails	500.000	200.000	100.000	400.000
Stal. platen.	100.000	500.000	2.500.000	8.100.000
Transp.	27.200.000	22.100.000	35.898.000	53.300.000

	1913-'14	1914-'15	1915-'16	1916-Mrt.'17
Transport	27.200.000	22.100.000	35.898.000	53.300.000
Draad	100.000	1.100.000	2.600.000	?
Zoollleder ..	300.000	400.000	800.000	1.800.000
Paraffine ..	200.000	200.000	500.000	500.000
Lichtolie ..	4.800.000	4.700.000	2.500.000	1.700.000
Smeerolie ..	600.000	600.000	500.000	500.000
Rozijnen ..	100.000	200.000	600.000	300.000
Tabak	600.000	700.000	200.000	400.000
Tin	—	200.000	2.300.000	1.600.000
Tarwe	4.000.000	700.000	14.000	?
Meel	3.100.000	300.000	300.000	?
Overige Art.	10.200.000	10.300.000	29.488.000	34.400.000
	51.200.000	41.500.000	75.100.000	94.500.000

Als „bijschrift bij de photo” geven wij het volgende. De voortdurende stijging in de hoeveelheid ruwe katoen, die wordt aangevoerd, wijst op de vlucht die de textielindustrie in Japan neemt. De phantastische bedrijvigheid in den Japanschen scheepsbouw verklaart ons het cijfer der stalen platen, illustratie tevens van het betoog van den Amerikaanschen consul-generaal te Yokohama, elders in dit nummer vermeld. Gelijk men weet is deze post ook van het meeste gewicht voor de handelspolitieke betrekkingen der beide imperialisten van de Stille Zuidzee. Ook bij de volgende goederensoort, het draad, wordt men herinnerd aan het wegvallen van de concurrentie der Duitsche zwaarindustrie. Bij het zoollleder, als bij enkele andere artikelen treedt de doorvoer van de Vereenigde Staten naar Rusland aan het licht. De vermindering van den uitvoer van lichtolie is men geneigd toe te schrijven aan de betere markt, die dit product in Europa kon vinden, toen daar eenige belangrijke productiegebieden uitgeschakeld werden. Bij het tin maakt men onwillekeurig eene vergelijking met de aanmerkelijke vermeerdering in den Nederlandsch-Indischen afzet naar de V.S. van dit product, waaruit misschien eene conclusie ware te trekken. Bij de cereale producten vertoont zich wederom de invloed van de betere markt in Europa. Zoo vindt men overal de economisch-geografische gevolgen van den oorlog weerspiegeld. Wij moeten er wel nog eens op wijzen, dat waar de statistiek ad valorem berekend is, de prijswijziging op het beeld invloed heeft en de toeneming van het goederenquantum soms minder aanzienlijk is dan de cijfers doen vermoeden.

Bij de belangrijke uitvoerproducten van Japan hebben zich ten aanzien van de Amerikaansche republiek niet in gelijke mate stijging voorgedaan. Fabrikaten uit zijde verdubbelden van 1914 op 1917 (negen maanden), de post koper bedroeg reeds in 1916 tweemaal de waarde van die in het eerste oorlogsjaar, maar blijkt nu weer in reactie te zijn. Sojaboonen zullen het tienvoud van 1914 in het nu loopende belastingjaar ongetwijfeld te boven gaan.

Met dit al moet men zich niet voorstellen, dat de verschuiving, die zich in den Amerikaansch-Japanschen handel heeft voorgedaan, revolutionair is. Het percentage van de V. S. in den invoer van het eilandrijk is in 1916 met 27 pCt. toch nog maar weinig boven 1912 (23,1 pCt.) gebleven, dat wel is waar een recordjaar was. Maar gaan we terug over de inzinking in het tweede lustrum van deze eeuw, dan vinden wij toch weer 21,4 pCt. in het jaar 1905.

Onder de overzichten vindt men het verslag der makelaars Grisar & Co. te Rotterdam, over het jaar 1917, betreffende exotische en inlandsche huiden en looistoffen.

BOEKAANKONDIGING.

Jhr. Mr. H. Smissaert. Holland's economische weerbaarheid. Amsterdam, Van Holkema & Warendorf, 1918, 78 blz.

Het geschrift is een herdruk van de in den zomer en de herfst van 1917 in de groene „Amsterdammer” verschenen artikelen van den heer Smissaert onder de rubriek „Op den Economischen uitkijk”. Betoogd

wordt de noodzakelijkheid van een krachtigen export na den oorlog, een verstandige samenwerking tusschen een regering met open oog voor de belangen van het bedrijfsleven en dit bedrijfsleven zelf, doch een zich onthouden van maatregelen, die tenslotte het internationaal concurrerend vermogen onzer industrie zouden schaden. Met name beschouwt de schrijver als zoodanig een verhooging van ons tarief van invoerrechten.

Jaarboek van de Handelsvereniging „Rotterdam”. Dec. 1917. Ned. Kioskenmaatschappij, Rotterdam. 56 blz.

Het jaarboek dezer middenstandsvereniging opent ditmaal met een bijdrage van Mr. A. R. Zimmerman, gewijd aan „De middenstand voor en na den oorlog”. Verschillende ervaringen, goede en kwade, heeft de middenstand in den oorlog opgedaan. De schrijver bespreekt deze en meent, dat, al is het doen van voorspellingen thans meer gewaagd dan ooit, niettemin enkele gevolgtrekkingen wel reeds mogelijk zijn. De voornaamste acht Mr. Zimmerman deze, dat in den nieuwen tijd aaneensluiting een der eerste eischen zal zijn, niet enkel om op te komen voor gemeenschappelijke belangen, doch ook ten einde te geraken tot grootere concentratie in het bedrijf.

In een bijdrage „De oorlog en ons volk” schetst vervolgens Dr. A. Plate in enkele trekken wat op verschillend gebied de oorlog ons tot dusver heeft gebracht. Ook bij de door de Regeering gevolgde distributiewet staat de schrijver een oogenblik stil. Hij merkt dienaangaande op: „Tal van maatregelen door de Regeering genomen, beoogden, naast voorziening van toereikend voedsel, ook de prijzen daarvan binnen zekere perken te houden. Hier werd door de Regeering een dubbele taak aanvaard, die wel moest leiden tot elkaar opheffende maatregelen, waarbij het optimisme, dat de oorlog niet van langen duur zou zijn, zeker parten gespeeld heeft, in zooverre, dat men het oog uitsluitend gericht hield op het verbruik en niet op de voortbrenging. Le meilleur remède contre la cherté est la cherté. Al moge men uit gevoelsoverwegingen huiverig zijn de prijsstijging voor noodzakelijke levensbehoeften met gelatenheid te beschouwen, onbetwist is, dat hooge prijzen eenzijdig het verbruik doen afnemen en anderszijds werken als prikkel tot vermeerderde voortbrenging. Het valt niet te ontkennen, dat de maximumprijzen, waar deze niet verbonden waren aan bepaalde rantsoenen, zorgeloosheid in de hand gewerkt hebben, terwijl het opvorderen van producten beneden den prijs, daarvoor elders te bedingen, of uitvoerverboden, ten einde de binnenlandsche prijzen te drukken, tengevolge moesten hebben, dat bij voorkeur gewassen werden geteeld, waarbij men meende vrijheid van beweging te zullen behouden. Nieuwe maatregelen waren dan weer noodig tot opheffing van het nadeel der onvoldoende productie. Die nieuwe maatregelen voorkwamen herhaling van het kwaad, zonder het kwaad zelf ongedaan te maken.” Ook over den invloed van den oorlog op het zedelijk peil der bevolking laat de heer Plate zich uit. De ernstige woorden hieraan door hem gewijd, zullen helaas door velen worden beaamd.

Het Jaarboek bevat voorts o.a. bijdragen over de Nederlandsche koopvaardijvloot van Jhr. Reuchlin, president van de Holland-Amerika lijn, over de Waterweg in de toekomst van den heer A. Voogd en over oorlogsschuld van Mr. W. M. Westerman. De heer E. Gerzon, schrijvend over het winkelbedrijf na den oorlog, wijst op dezelfde verschijnselen als Mr. Zimmerman. Omtrent de toekomst van het enkele zelfstandige bedrijf blijft hij optimistisch denken. Zoolang de energie en ontwikkeling nog steeds de wapenen zijn, waarmede ieder koopman een zelfstandig bestaan zal kunnen verwerven, kan ook het winkelbedrijf voor de toekomst van zijn bestaan verzekerd blijven, mits geleid door mannen, die hun vak volkomen verstaan en met een behoorlijke opleiding zijn toegerust.

Wet van den 15den April 1891, Stbl. no. 87, tot regeling der Brievenposterij, door H. J. Doedens. 's-Gravenhage, Belinfante, 1918. 286 blz.

Uitgegeven met toestemming van het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie, bevat het werk in hoofdzaak een artikelsgewijze behandeling der wet, waarbij in den vorm van aanteekeningen, uitvoerig op de verschillende, ook privaatrechtelijke, vragen wordt ingegaan, die bij de toepassing der postwet rijzen. De schrijver is directeur der school tot opleiding voor Commies der Posterijen en Telegrafie te Rotterdam.

INGEZONDEN STUKKEN.

GERMANISMEN.

Onder bovenstaand hoofd verscheen in Economisch-Statistische Berichten van 26 December 1917 een artikel van de hand van den heer F. E. Posthumus Meyjes, waarmede, naar ik hoop, iedereen zal kunnen instemmen. Echter wenschte ik den schrijver er opmerkzaam op te maken, dat, waar door hem aldus voor taalzuivering geijverd wordt, hij toch in de eerste plaats er op moet letten zelf goed Nederlandsch te schrijven. Immers waarom uitdrukkingen als: „*recent, apostille, geconstateerd, comble*” te gebruiken, waar hier toch goede Nederlandsche uitdrukkingen voor bestaan? Taalzuivering, uitstekend, maar dan niet eenzijdig den blik naar het Oosten gewend, maar den strijd aangebonden voor algeheele zuivering.

U bij voorbaat dankend voor de te verlenen plaatsruimte,

Mr. H. K. VERSTEEG.

Rotterdam, 2 Januari 1918.

WINST EN WINSTBRONNEN DER LEVENS- VERZEKERING.

In de Economisch-Statistische Berichten van 26 December j.l. wijdt de heer J. J. H. M. Nijst een artikel aan de finantieele uitkomsten der levensverzekering door prof. J. G. de Jongh voor de jaren 1912 tot 1915 gevonden. De heer Nijst meent, dat prof. De Jongh zijne cijfers „wel wat te eenzijdig belicht” en verklaart, dat het nagaan der afzonderlijke winstbronnen (waarvan ondersterfte en meerdere rente de voornaamste zijn) de goede weg is om het juiste winstcijfer te verkrijgen.

Nu is het zeker van belang om, wanneer de Balans en Winst- en Verliesrekening zijn opgemaakt, na te gaan, uit welke bronnen de winst is voorgekomen en de aangenomen grondslagen aan de in werkelijkheid verkregen resultaten te toetsen, doch men mag daarbij niet vergeten, dat men een contrólerekening uitvoert, welke slechts kan kloppen wanneer men met alle factoren, die op de uitkomst van invloed zijn, rekening houdt, en bovendien bij de toepassing geen fouten maakt. De directie eener levensverzekeringmaatschappij, welke bij optelling van de resultaten der intrégerende winstfactoren een hoogere uitkomst becijfert dan zij door vergelijking van den finantieelen toestand aan het einde der boekingsperiode met dien aan den aanvang heeft gevonden, zou zeker niet verstandig doen indien zij het dividend naar de eerstgenoemde uitkomst regelde. Het verwondert mij dan ook, dat de heer Nijst, die, naar de door hem gevolgde methode, voor een bepaalde maatschappij (de Nationale Levensverzekering Bank) een uitkomst vond, welke geheel afwijkt van die waartoe prof. De Jongh en de directie zelf zijn gekomen, niet begonnen is een poging te doen om dit verschil op te helderen.

Wat den interest der beleggingen betreft, zou men hem er op gewezen hebben, dat niet alle activa rentegevend belegd zijn, terwijl toch de berekening der tarieven geschiedt in de veronderstelling, dat zulks bij alle premien van af den vervaldag het geval is. De werkelijk gemaakte rente is dus niet de rente over de beleggingen, doch een lager cijfer.

Ook zou hij dan ongetwijfeld, ten opzichte van de

resultaten der ondersterfte, behoeft zijn voor de kardinale fout, om het bedrag der verwachte kapitaalsuitkeeringen onder aftrek der betaalde kapitaalsuitkeeringen zonder meer tot winst te verklaren, en daarbij de vrijkomende reservewaarde geheel over het hoofd te zien. De opvatting van den heer Nijst zou te verdedigen zijn voor brandassurantie, waar het risico door de jaarlijks te betalen premie gedekt wordt, doch bij levensverzekering is het een geheel ander geval. Hier wordt van jaar tot jaar nagegaan: eenerzijds de contante waarde der premiën, welke de maatschappij nog van de verzekerden te wachten heeft, anderzijds die der uitkeeringen en onkosten, welke ten laste der maatschappij komen, en het excedent van laatstgenoemden post (dat tegen het tijdstip der expiratie van het contract tot de volle uitkeeringssom nadert) gereserveerd. Sterft een verzekerde, dan wordt het verzekerd kapitaal uitgekeerd, doch de daartegenover staande verplichting tot reserveeren vervalt en het is daarom duidelijk, dat de berekening van den heer Nijst tot een geheel foutieve uitkomst leidt.

Den risicofactor aan de belegging der premiereserve verbonden, acht de heer Nijst bij exploitatie van het levensverzekeringsbedrijf door den Staat uit te schakelen, daar de Staat zichzelf garant stelt. Wil de schrijver daarmede inderdaad zeggen, dat, indien de Staat slechts garant is, alle effecten tegen vermindering van soliditeit gewaarborgd zijn en er dus ook voor den Staat geen verlies uit dien hoofde is te vreezen? of meent hij, dat de geheele reserve dan zal worden belegd in Nederlandsche staatsfondsen en dat de soliditeit van deze belegging onder alle omstandigheden boven twijfel is verheven? De laatste opvatting doet den patriotischen gevoelens van den heer Nijst zeker alle eer aan, doch juist in dezen tijd, waarin de staatsfondsen van zoovele landen, die vóór den oorlog als bij uitstek solide golden aan het wankelen zijn, gaat zij stellig wel wat ver.

Inzake de onkosten, wijst de schrijver er wèl op, dat deze bij de Nationale Levensverzekering Bank in verhouding tot de ontvangsten en het verzekerd bedrag zijn gedaald, welk verschijnsel bij levensverzekeringmaatschappijen, die in haar ontwikkelingsstadium zijn, gewoonlijk valt te constateeren, doch hij gaat niet na — en dat is juist de vraag waarop het in dit verband aankomt — of ze minder bedragen dan de opslag voor onkosten op de premiën gelegd, wat in het algemeen bij levensverzekeringmaatschappijen stellig niet het geval is. De verwachting van den heer Nijst, dat bij staatsexploitatie op de onkosten nog een aanmerkelijke besparing kan worden bereikt, zonder dat de productie een vermindering behoeft te ondergaan, acht ik al zeer ongegrond. Immers staats-exploitatie is in alle bedrijven duur en leent zich weinig voor het levensverzekeringsbedrijf, dat aan hare beoefenaars van hoog tot laag zulke hoge eischen van werklust en persoonlijk initiatief stelt.

Deze vraag valt echter buiten de beoordeeling van de studie van prof. De Jongh, welke naar mijne meening op heel wat vastere grondslagen rust dan degene, die de heer Nijst daarvoor in de plaats zou willen stellen.

Arnhem, 4 Januari 1918.

J. KIST.

MAAS EN ZUID-WILLEMSVAART.

Het was een vreugdevol oogenblik toen bij de begroting voor het jaar 1915 de kanalisatie van de rivier de Maas, bestaande in het maken van 5 sluizenkanalen en 5 stuwen, van Maasbracht tot Grave, benevens de daarmede in verband staande aanleg van een kanaal van de Maas nabij Mook tot de Waal en van een verbindingskanaal van de Maas bij Wessem met de Zuid-Willemsvaart bij Nederweert, gevoteerd werd.

De tijdsomstandigheden hebben de uitvoering van deze werken begrijpelijkerwijs niet bevorderd en nog steeds moet de belanghebbende bij de binnenvaart den tijd verbeiden, dat in den bestaanden toestand verbetering is gebracht. Van noode is deze toch zonder

twijfel en het moge mij vergund zijn nog eens daarop, onder het licht der huidige omstandigheden, te wijzen.

De Zuid-Willemsvaart voldoet reeds lang niet meer aan de eischen des tijds, het kanaal is niet berekend op zulk een enorm vervoer als er thans is. Dit kanaal eischt een zekere maat van schepen — de lengte kan niet grooter zijn dan 50 meter, de breedte hoogstens 6.60 meter; de diepgang hoogstens 1.90 meter. Het allergrootste type van schepen, dat dit kanaal kan passeeren is de „Kempenaar” — een vollemaats Kempenaar (ruim 500 ton) heeft een diepgang van 2,10 à 2,20 M., dus kan zelfs nimmer ten volle afladen. Waar het kanaal over een gedeelte Belgisch grondgebied loopt, is het in dezen oorlogstijd vaak voorgekomen, dat de schepen dagenlang in het grensgebied werden opgehouden: België—Nederland onder Weert en/of Nederland—België bij Klein Lanaye. De kosten langs het kanaal zijn niet gering — hooge sleeploonen (duur der reis en oponthoud aan de sluizen in aanmerking nemend), vaartrechten enz. en bovendien tijdens den oorlog passen voor schipper en schippersknecht met hunne gezinnen.

Op een bevaarbare Maas kunnen veel grootere schepen komen, de spoorwegbruggen leveren alleen bij de allerhoogste waterstanden bezwaren op. Wat een goede verkeersweg is daarvan bij toepassing der moderne techniek van sluizenbouw te maken; niet gebonden aan grootte en breedte der schepen, mits de waterstand geregeld zij, de vele bochten zullen verdwijnen, zoodat ook de totale weg korter wordt, geen oponthoud aan verouderde sluizen, geen ongeëvenaarde vaartrechten. Het meer speciaal Nederlandsch belang in deze tijden is ook, dat de kolenmijnen beter langs een waterweg met ons overig land in verbinding zouden staan; van het kolendistrict kan men thans nog alleen zuidelijk varen naar Maastricht en vandaar door de Zuid-Willemsvaart verder, maar dan moeten ook onze eigen producten weder vervoerd worden over eens anders grondgebied, want juist dat is het groote voordeel van de Maas, dat ze vanaf Maastricht steeds over Nederlandsch gebied loopt.

Het is bekend, dat in het algemeen vervoer per schip het goedkoopst is. De spoorwegen, niet te onderschatten concurrenten van de binnenscheepvaart (meer in 't bijzonder nog na de fusie der groote maatschappijen) hebben ten opzichte van de kolenmijnen in Limburg een grooten voorsprong op de scheepvaart, want zij beschikken over kortere verbindingen, gaande uitsluitend over Nederlandsch gebied. Belangrijk is in dit verband, dat pogingen in het werk werden gesteld overladingsplaatsen voor steenkolen tot stand te brengen — met name te Venlo — dáár waar de Maas het vervoer van kolen verder per schip zou kunnen overnemen. Van de resultaten had men zich echter meer gewenscht.

C. A. M. C. VAN KASTEEL.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Regeling van het goederenverkeer met het buitenland. Krachtens artikel 1 der wet van 1 September j.l., houdende bijzondere maatregelen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland (waarbij de Export-Centrale werd ingesteld), zijn bij Kon. besluit van 22 December j.l. voorzieningen getroffen ter centralisatie van de leiding van dat goederenverkeer. Bij dit besluit is ingetrokken een vorig besluit, houdende bepalingen betreffende heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer, en voorts bepaald, dat consenten voor uitvoer in het vervolg, behoudens uitzonderingen, door of namens den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, uitsluitend worden afgegeven ten name van de Nederlandsche Uitvoer-Maatschappij. Door deze maatschappij kan het consent door middel van endossement voor éénmaal worden overgedragen of gesplitst in consen-

ten, welke eveneens niet meer dan éénmaal kunnen worden overgedragen. Voor de overdracht kunnen aan de geëndosseerden voorwaarden worden opgelegd, in den vorm van betalingen ten laste der N. U. M. of anderszins. Van verschillende beslissingen der N.U.M. staat beroep open op den Minister van Landbouw.

Visch. Blijkens mededeeling van het B. M. V. blijven de vooruitzichten voor de Noordzeevisscherij bij voortdurend ongunstig. Voorloopig zijn dan ook slechts geringe aanvoeren van zeevisch te verwachten. Haring en Engelsche bokking zullen de eerstvolgende weken nog in voldoende hoeveelheden verkrijgbaar blijven.

Peulvruchten. Met ingang van 1 dezer is het rantsoen voor peulvruchten van 1 K.G. per hoofd per vier weken, verlaagd tot ½ K.G.; dit rantsoen geldt voor alle soorten van peulvruchten.

Matzeskaarten. Tezamen met de broodkaarten der 11e periode zullen door de gemeentebesturen ook de broodkaarten voor het 1e tijdvak der 12e periode aan de inwoners worden uitgereikt, teneinde de Israëlieten in de gelegenheid te stellen tijdens hun Paaschfeest een matzeskaart te verkrijgen, die alleen verstrekt mag worden tegen een equivalent in broodbons. De matzeskaart geeft recht op 2½ matzes.

Broodkaarten. Aan in Duitschland werkende Nederlandsche arbeiders, welke eenmaal per week in Nederland terugkeeren, zullen door de gemeentebesturen, in afwijking van de distributieregeling, per tijdvak van 11 dagen twee broodkaarten kunnen worden uitgereikt.

MAANDCIJFERS.

• SPAARBANKCIJFERS.

Overzicht van inleg en terugbetaling bij 47 particuliere spaarbanken (aangesloten bij den Nederlandschen Spaarbankbond) gedurende November 1917.

Aangetekend zij, dat, waar de cijfers niet steeds hetzelfde aantal noch dezelfde spaarbanken betreffen, bij vergelijking met andere maanden zekere reserve moet worden gemaakt.

Sparbanken met een aan inleggers overschuldigd bedrag van:	Bedrag in Guldens		Posten	
	Inleg	Terugbetaling	Inleg	Terugbetaling
beneden f 100.000	6.151	1.394	255	19
f 100.000—, 500.000	166.024	129.030	2.041	950
„ 500.000—, 1.000.000	211.793	193.926	2.216	1.253
„ 1.000.000—, 2.000.000	692.509	510.463	5.226	2.681
„ 2.000.000—, 4.000.000	451.778	270.240	2.759	1.467
„ 4.000.000—, 7.000.000	868.887	758.772	7.850	5.608
boven „ 7.000.000	1.739.341	1.413.919	26.945	13.768
Totaal ..	4.136.483	3.278.344	47.292	25.746
Totaal Nov. 1916	3.601.893	2.708.833	46.636	23.055
„ „ 1915	2.742.515	2.033.642	38.898	20.626
November.....	1917	1916	1915	
Uitgegeven nieuwe boekjes.	3115	3174	2671	
Geheel afbetaalde boekjes..	2128	1999	1821	

Overzicht van inleg en terugbetaling bij de Rijkspostspaarbank.

NOVEMBER	1917	1916	1915
Inlagen	f 7.846.348	f 7.554.135	f 6.135.363
Terugbetalingen ..	„ 6.838.116	„ 5.965.747	„ 5.342.839
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 216.619.949	„ 201.063.667	„ 183.818.814
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	„ 28.358.250	„ 26.279.150	„ 24.501.500
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven.....	10.249	10.486	9.401
Aantal geheel afbetaald	6.411	6.562	6.192
Aantal uitstaande op ultimo	1.761.118	1.735.483	1.688.435

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

	5 Januari 1918	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels.	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank { Bel. Binn. Eff. 4 1/2 „ 1 „ '15	4 „ 23 „ '14	4 „ 23 „ '14
{ Vrsch. in R.C. 5 1/2 „ 19 Aug. '14	5 „ 23 „ '14	5 „ 23 „ '14
Bank van Engeland	5 „ 5 Apr. '17	3 „ 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 „ 23 Dec. '14	4 „ 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 „ 20 Aug. '14	3 1/2 „ 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 „ 10 Apr. '15	4 „ 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 „ 27 Juli '14	5 „ 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 „ 10 „ '15	5 „ 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 „ 11 Dec. '17	4 1/2 „ 6 „ '14
Zwitserse Nat. Bk.	4 1/2 „ 2 Jan. '15	3 1/2 „ 19 „ '14
Bank van Italië ..	5 1/2 „ 7 Nov. '17	5 „ 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2—4 1/2	—
Javaasche Bank....	3 1/2 „ 1 Aug. '09	3 1/2 „ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
5 Jan. '18	3 1/2	3 1/4	4 1/2	4—5/8	—	—
31 D. '17	3 1/2—4 1/4	3 1/4—3/4	4 1/2—1/8	4—5/8	—	—
24-29 D. '17	4 1/8—1/2	4 1/4—5 1/2	4 1/2—1/8	4—5/8	—	—
17-22 „ '17	4—1/4	4 3/4—5	4 2/8—3/8	4—5/8	—	—
6 Jan. '17	2 3/4	3 1/2	5 1/8	4—5/8	—	2 1/4—1/2 ²⁾
6 Jan. '16	3—3/8	2 1/4—3 1/4	5 3/16	4 1/8	—	1 3/4—2 1/2
20-24 Jul. '14	3 1/8—3/16	2 1/4—3/4	2 1/4—3/4	2 1/8—1/2	2 3/4	1 3/4—2 1/2

¹⁾ Noteering van 7 Januari.

²⁾ „ „ 5 „

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Dooreengenomen was de stemming deze week weder vast. De omzetten in Londen, Parijs en New York waren echter weder gering. Londen steeg van 11.— tot circa 11.12, Parijs van 40.75 tot 41.20, was daarna echter eerder aangeboden, slot circa 41.15, New-York meestal nominaal.

Voor marken en Oostenr. kronen bestond aanvankelijk weder bijzonder veel animo, zoodat de koersen weder sterk stegen. Dezen keer waren het vooral kronen, die sterk gezocht waren en opliepen tot circa 33.10 tegen 27.32 1/2 aan het einde der vorige week. Daarna kwam er echter door het voorloopig afbreken van de vredesonderhandelingen weder meer aanbod. Daar er echter belangrijke steun geboden werd, was de daling slechts gering. Slot circa 46.50 en 30.90. Er blijkt hieruit weder sterk, dat de economische verhoudingen van Duitschland tot de neutralen in de laatste maanden zeer ten gunste van Duitschland zijn veranderd. Het vorige jaar trad bij het te nietgaan van de vredesverwachtingen een daling in, die veel sterker was, dan de aanvankelijke rijzing.

Ook Roebels bleven zeer gevraagd. Slot circa 43.—. Voor de neutrale deviezen bestond slechts weinig belangstelling. Alleen in Stockholm en Zwitserland konden eenige omzetten plaats hebben tot weinig veranderde koersen. De andere wissels waren meestal verlaten.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ¹⁾	Parijs ²⁾	Berlijn ³⁾	Weenen ⁴⁾	Petrograd ¹⁾	New York ¹⁾
31 Dec. 1917 ..	—	—	—	—	40.—	2.31 1/2
1 Jan. 1918 ..	—	—	—	—	—	—
2 „ 1918 ..	11.06	41.—	47.10	30.40	40.50	2.31 1/2
3 „ 1918 ..	11.09 1/2	41.20	47.55	32.65	42.—	2.32
4 „ 1918 ..	11.11	41.20	46.65	31.—	42.50	2.33
5 „ 1918 ..	11.12	41.15	46.60	30.90	42.50	2.33
Laagste d. w. ¹⁾	11.—	40.60	45.25	27.40	36.—	2.30 3/4
Hoogste „ „ ¹⁾	11.13	41.20	47.55	33.10	43.—	2.33 1/2
29 Dec. 1917 ..	11.—	40.75	45.30	27.32 1/2	0.35 3/4	2.31
22 „ 1917 ..	11.05 1/2	40.90	44.50	26.75	0.35 3/4	2.32
Muntpariteit ..	12.10 3/8	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 3/4

¹⁾ Noteering te Amsterdam. ²⁾ Particuliere opgave.

Data	Stock-holm ^{*)}	Kopen-hagen ^{*)}	Chris-tiantia ¹⁾	Zwitser-land ^{*)}	Spanje ¹⁾	Bataavia ¹⁾ telegrafisch
31 Dec. 1917	—	—	76.50	—	56.25	99½-100½
1 Jan. 1918	—	—	—	—	—	—
2 " 1918	78.50	72.50	76.50	53.10	56.25	99½-100½
3 " 1918	78.—	72.50	76.—	53.05	56.50	99½-100½
4 " 1918	77.75	71.75	75.25	52.75	56.50	99½-100½
5 " 1918	77.50	72.—	75.25	52.50	56.50	99½-100½
L'ste d. w. ¹⁾	77.—	71.50	75.—	52.50	55.75	99¾
H'ste " " " " " " " " " " " "	78.50	72.50	76.50	53.35	57.—	100½
29 Dec. 1917	77.50	72.75	76.50	52.85	57.—	99½-100½
22 " 1917	78.—	72.75	75.50	52.85	57.—	99½-100½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterdam (in cents per gld.)
5 Januari 1918	4.76.45	5.73.50	nom.	***
Laagste d. week ..	4.76.45	5.73.50	—	***
Hoogste " " ..	4.76.45	5.73.75	—	***
29 December 1917	4.76.45	5.73.50	nom.	***
22 " 1917	4.76.45	5.73.50	nom.	43¾ ¹⁾
Muntpariteit....	4.86.67	5.18¼	95¼	40¾ ¹⁾

1) Noteering van 18 December.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-cenheden	14 Nov. 1917	11 Dec. 1917	Tijdspek 12-22 Dec. 1917		22 Dec. 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97¾	97¾	97¾	97¾	97¾
B. Aires	d.p.gd.pes.	52	54	53¼	55	54½
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/5½	1/5½	1/5	1/5¼	1/5½
Hongkong ..	id. p. \$	2/11¼	2/11¼	2/11½	2/11¾	2/11¾
Lissabon	d.p.escudo	30¾	30¾	29½	30½	30
Madrid	Peset. p. £	20.31	19.66	19.70	19.90	19.83
Montevideo..	d.p.peso	57¾	61¾	62	64	63
Montreal....	\$ per £	4.76½	4.77½	4.76¼	4.77½	4.76½
Petrograd ..	R. p. £ 10	377	352	349	380	376
R.d.Janeiro ¹⁾	d. p.milr.	13¾	13¾	13¾	13¾	13¾
Rome	Liros p. £	40.20	39.72	39.08	40.00	39.65
Shanghai ..	sh.d.p.tael	4/1¼	4/2	4/2	4/3	4/3
Singapore ..	id. p. \$	2/4¼	2/4¼	2/4	2/4¾	2/4¼
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	14¾	14¾	14¾	14¾	14¾
Yokohama ..	sh-d.p.yen	2/2	2/2	2/1¾	2/2	2/2

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen. te New York

5 Jan. 1918.....	45¾ ¹⁾	90¼
29 Dec. 1917.....	43¾	86¾
22 " 1917.....	43¾ ²⁾	86¾
15 " 1917.....	42¾	85¾
8 " 1917.....	43	84¾
6 Jan. 1917.....	36½	75¾
8 Jan. 1916.....	26¼ ¹⁾	56¼
20 Juli 1914.....	24¼ ¹⁾	54¼

1) Noteering van 7 Januari.
2) " " 21 December.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 5 Januari 1918.

Activa.

Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 62.726.287,31 B.-bk. " 1.164.937,84 Ag.sch. " 8.846.287,45½	f 72.737.512,60½
Papier o. h. Buitenk. in disconto	—	—
Idem eigen portef.	f 7.990.997,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	" 7.990.997,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 66.363.118,14 B.-bk. " 6.781.005,34 Ag.sch. " 30.091.307,83½	f 103.235.431,31½
Op Effecten	f 100.783.331,31½	—
Op Goederen en Spec.	" 2.452.100.—	" 103.235.431,31½
Voorschotten a. h. Rijk	—	" 9.828.655,87½
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 90.445.825,— Muntmat., Goud..... 606.735.415,66½	f 90.445.825,— f 697.181.230,66½
Munt, Zilver, enz.	" 6.940.115,74½	—
Muntmat., Zilver ..	—	" 704.121.346,41
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 5.159.192,50 id. van 1/6 v. h. kapit. " 3.822.939,62½	" 8.982.132,12½
Geb. en Meub. der Bank	—	" 1.465.000,—
Diverse rekeningen	—	" 63.969.253,25½
	—	f 972.330.328,58½

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 5.234.534,18½	
Bankbiljetten in omloop	" 895.174.110,—	
Bankassigtiën in omloop	" 2.726.253,76	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	" 43.241.814,95½	
Diverse rekeningen	" 5.953.615,68½	
	f 972.330.328,58½	
Beschikbaar metaalsaldo	f 515.062.809,32½	
Op de basis van 1/6 metaaldekking	" 326.834.373,58½	
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	" 2.575.314.045,—	
Verschillen met den vorigen weekstaat:		
	Meer Minder	
Disconto's	9.081.916,54	—
Buitenlandsche wissels	48.345,—	—
Beleeningen	4.212.954,32½	—
Goud	1.051.370,97	—
Zilver	87.728,59	—
Bankbiljetten	4.901.995,—	—
Part. Rek.-Crt. saldo's	11.193.678,—	—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischbare schulden
5 Jan. 1918	697.181	6.940	895.174	45.968
29 Dec. 1917	698.233	7.028	890.273	57.200
22 " 1917	698.663	7.001	866.538	52.454
15 " 1917	694.417	6.946	865.867	41.949
8 " 1917	699.508	6.836	867.659	53.834
1 " 1917	700.105	6.801	872.983	54.305
24 Nov. 1917	692.377	6.883	852.847	63.735
17 " 1917	693.969	7.159	856.958	64.619
10 " 1917	683.703	7.121	855.221	59.491
3 " 1917	683.724	7.290	863.057	59.473
27 Oct. 1917	685.230	7.386	824.973	64.694
20 " 1917	685.569	7.380	820.702	87.015
13 " 1917	685.021	7.331	815.593	81.866
6 Jan. 1917	590.589	6.694	751.767	68.526
8 Jan. 1916	436.635	5.861	578.410	49.832
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hieraan Schat-kist-promessen rechtstreeks			
5 Jan. 1918	72.733	40.000	103.235	515.063	75
29 Dec. 1917	81.819	49.000	107.448	514.916	74
22 „ 1917	69.935	52.000	92.809	520.993	77
15 „ 1917	67.837	52.000	88.423	518.913	77
8 „ 1917	60.520	47.000	94.314	521.142	76
1 „ 1917	54.903	43.000	104.795	520.538	76
24 Nov. 1917	66.631	55.000	91.965	515.027	76
17 „ 1917	74.584	63.000	93.190	515.909	76
10 „ 1917	72.915	61.000	88.617	506.976	75
3 „ 1917	72.542	61.000	95.129	505.602	78
27 Oct. 1917	64.248	53.000	82.743	513.741	76
20 „ 1917	72.138	61.000	78.869	510.475	77
13 „ 1917	74.892	64.000	69.977	511.880	77
6 Jan. 1917	71.462	37.000	79.604	432.324	73
8 Jan. 1916	79.853	51.500	87.065	316.273	70
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

1) Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	5 Jan. 1918	29 Dec. 1917
Aan schat-kist-promessen..	f 176.280.000,—	f 191.790.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 40.000.000,—	„ 49.000.000,—
Aan schat-kistbiljetten...	„ 120.577.000,—	„ 127.918.000,—
Aan zilverbons	„ 27.710.523,50	„ 27.475.553,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opeischb. schulden
6 Oct. 1917	82.208	17.242	172.666	57.989
22 Sept. 1917	82.246	17.393	173.293	58.435
15 „ 1917	83.373	17.242	175.541	57.267
8 „ 1917	82.039	17.841	176.502	47.135
7 Oct. 1916	70.441	23.743	154.876	58.821
16 Oct. 1915	41.510	32.097	139.319	27.137
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
6 Oct. 1917	7.576	35.077	48.714	23.016	53.575	43
22 Sept. 1917	7.808	34.774	72.943	19.699	53.578	43
15 „ 1917	7.885	32.955	72.409	21.891	54.335	43
8 „ 1917	7.748	31.683	60.195	26.967	55.497	45
7 Oct. 1916	6.399	37.374	74.127	8.585	50.823	44
16 Oct. 1915	5.758	17.537	47.242	3.212	40.315	44
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
20 Oct. 1917 ..	569	1.214	906	999	1000
13 „ 1917 ..	579	1.202	890	1000	828
6 „ 1917 ..	566	1.239	926	994	827
29 Sept. 1917 ..	700	1.193	989	999	686
21 Oct. 1916 ..	689	1.104	897	889	804
23 „ 1915 ..	708	936	1.081	867	1.364
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
3 Jan. 1918	59.199	46.591	***	***	***
27 Dec. 1917	58.303	42.009	***	***	***
19 „ 1917	57.572	45.038	***	***	***
12 „ 1917	57.512	43.935	199.434	28.500	173.176
4 Jan. 1917	54.957	39.895	148.770	28.500	118.097
5 Jan. 1916	51.103	35.194	103.040	28.500	64.621
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-percentage 1)
3 Jan. '18	70.834	106.481	32.075	158.411	31.058	16,30
27 Dec. '17	58.337	94.889	45.944	124.161	30.844	18,56
19 „ '17	57.820	95.114	36.926	129.128	30.985	18,66
12 „ '17	57.893	91.535	40.416	123.153	32.027	19,58
4 Jan. '17	62.188	91.789	53.147	11.638	33.512	19,76
5 Jan. '16	32.840	114.748	58.157	105.836	34.358	21,—
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circu-latie	Dek-kings-percentage 1)
31 Dec. 1917	2.587.936	2.406.586	1.314.790	11.467.749	34
22 „ 1917	2.569.373	2.405.992	1.166.811	11.026.037	34
15 „ 1917	2.556.084	2.405.775	1.103.064	10.773.328	34
7 „ 1917	2.544.603	2.405.687	1.080.348	10.691.088	34
30 Dec. 1916	2.536.792	2.520.473	422.087	8.054.652	37
31 Dec. 1915	2.477.258	2.445.185	1.287.865	6.917.922	54
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge-geven	In kas bij de Reichs-bank
31 Dec. 1917	14.596.106	8.050.389	7.689.300	1.304.500
22 „ 1917	12.618.156	6.635.153	7.373.700	1.154.500
15 „ 1917	12.282.469	6.176.154	7.187.000	1.089.900
7 „ 1917	12.145.631	6.036.966	7.104.100	1.067.400
30 Dec. 1916	9.609.767	4.564.206
31 Dec. 1915	5.803.314	2.359.012	2.348.000	1.255.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Roebel.

Data n. st.	Goud	Te goed iij but-tenland	Zil-ver	Schat-kistbil-jetten	Dis-conto's en beleeningen	Circu-latie	Rek. Courant
5 Nov. '17	1.292	2.309	178	15.507	2.177	18.917	2.698
29 Oct. '17	1.295	2.309	178	15.222	2.155	18.062	2.726
21 „ '17	1.296	2.309	168	14.479	2.071	17.859	2.715
13 „ '17	1.297	2.309	155	14.098	2.150	17.290	2.721
5 Nov. '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
5 Nov. '15	1.604	35	26	3.119	1.249	5.054	1.397
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bull.gew. voorsch. ald. Staat
3 Jan. '18	5.355.517	2.037.108	246.828	810.331	12.700.000
27 Dec. '17	5.351.524	2.037.108	247.657	778.397	12.700.000
20 „ '17	5.348.848	2.037.108	247.411	804.045	12.700.000
13 „ '17	5.340.182	2.037.108	245.865	776.748	13.000.000
4 Jan. '17	3.392.694	—	1.693.089	770.600	7.700.000
6 Jan. '16	4.988.640	—	351.819	—	5.100.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.820	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Particulieren.	Rek. Crt. Staat
	810.331	1.137.679	1.220.629	22.789.123	2.777.721	336.604
	911.962	1.140.832	1.211.924	22.336.799	2.913.741	251.859
	813.918	1.142.167	1.196.012	22.357.770	2.894.229	155.116
	800.619	1.143.892	1.153.978	22.821.152	2.883.229	39.059
	745.571	1.336.505	1.284.392	17.001.339	2.313.885	42.520
	440.545	1.825.923	1.147.020	13.518.636	2.167.107	64.217
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. saldi
3 Jan. '18	558.960	93.145	480.000	127.369	1.113.099	138.851
24 Dec. '17	549.069	92.995	480.000	122.355	1.113.835	123.872
20 „ '17	547.525	92.971	480.000	125.123	1.118.649	119.422
13 „ '17	548.537	92.648	480.000	129.533	1.115.985	124.440
4 Jan. '17	351.063	82.140	480.000	54.407	847.934	109.998
6 Jan. '16	175.163	45.641	480.000	59.754	610.763	151.310

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
9 Nov. '17	1.573.377	627.750	52.500	52.208	932.512
3 „ '17	1.546.075	613.750	52.500	50.744	881.001
26 Oct. '17	1.503.436	625.856	52.500	49.506	847.506
19 „ '17	1.471.539	630.045	52.500	48.973	815.210
10 Nov. '16	638.175	232.707	52.500	7.312	227.612

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Dek-kingsper-centage Depo-sito's 1)	Percent. Goud-dekking circula-tie
9 Nov. '17	691.155	1.687.068	65.345	70,8	67,8
3 „ '17	689.977	1.764.056	64.291	68,6	69,7
26 Oct. '17	574.684	1.606.371	62.629	70,3	74,1
19 „ '17	458.226	1.559.232	61.847	74,5	77,3
10 Nov. '16	110.293	579.801	55.710	75,8	102,2

1) Verhouding tusschen: goud, zilver etc., uitgezonderd het voor de dekking der F. R. Notes gereserveerde goud, en: netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

VER. NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MIJ'S.

Voornaamste posten gemiddelden in duizenden dollars.

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
5 Jan. '18	724.110	3.794.030	34.050	4.129.940	71.620
15 Dec. '17	771.340	3.768.760	33.620	4.638.540	126.100
6 Oct. '17	***	***	32.125	3.961.400	82.910
29 Sept. '17	547.060	3.731.950	31.910	3.895.880	61.010
6 Jan. '17	698.830	3.515.450	28.890	3.344.030	120.680
8 Jan. '16	711.630	3.467.700	35.280	3.254.190	140.350
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 1)

1) Op basis van 25 pCt. van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 7 Januari 1918.

De internationale effecten-markten hebben gedurende de achter ons liggende week, de eerste week van het nieuwe jaar, geheel onder den invloed van de vredesonderhandelingen te Brest-Litofsk gestaan. Het aspect dezer onderhandelingen is echter op het oogenblik, dat wij dit overzicht schrijven zoo geheel verschillend geworden van dat bij den aanvang der besprekingen, dat het noodzakelijk is hieraan eenige woorden te wijden, vooral wijl de fondsen-beurzen bijna geen anderen factor in hare overwegingen betrekken.

Zag het er in den aanvang van de conferentie te Brest-Litofsk naar uit, dat in de allereerste plaats zou worden aangestuurd op een afzonderlijken vrede tusschen Duitschland en Rusland en dat hierbij geen onoverkomelijke hinderpalen zouden oprijzen, in den loop van de onderhandelingen is wel zeer duidelijk naar voren gekomen, dat van de zijde van Rusland uitsluitend wordt beoogd: een algemeene vrede. De eisch tot het overbrengen der conferentie naar Stockholm is hiervoor een sterk sprekend symptoom. Daar toch kunnen de Russische vertegenwoordigers voeling houden met die der geallieerde mogendheden en kan worden getracht een algemeen vergelijk tot stand te brengen. En verder is de pertinente eisch tot ontruiming van Polen, Lithauen en Koerland daar, om te komen tot een algemeen als „democratisch” betitelden vrede, waarbij het voor de Entente uiterst moeilijk zou worden het voortzetten van den strijd op aannemelijke basis te motiveeren. Uit deze voorwaarden is de politiek van den volks-commissaris Trotzky, wat de groote lijnen betreft, duidelijk vast te stellen. Hij is hierbij in de bijzonder gunstige positie, dat een verwerping zijner eischen door de centrale mogendheden hem naar het binnenland zuiver doet staan ten opzichte van zijn ernstig vredesverlangen en hem met betrekking tot het buitenland, den steun van de geallieerde mogendheden verzekert. Thans reeds klinken in de jongste rede van den heer Lloyd George vriendelijker tonen met betrekking tot de nieuwe Russische regering door, al wordt hierbij als objectie opgeworpen, twijfel aan de macht der tegenwoordige volks-commissarissen. Dit laatste is dan ook een punt van niet te onderschatten waarde: reeds is de Oekraïne bezig zelfstandig vredesonderhandelingen te voeren en heeft Finland zich geheel onafhankelijk verklaard. De hoofdzaak is hier echter, dat allen in Rusland, hoe uiteenlopend ook hun overige verlangens mogen zijn, gelijkelijk naar den vrede haken, zoodat samenwerking op dit punt zeer waarschijnlijk blijft.

Wij hebben hier iets langer dan gewoonlijk bij de internationale politiek stilgestaan, omdat deze, en niets anders, op het oogenblik de aandacht der beurzen gevangen houdt. Speciaal de markten der onderscheiden valuta's hebben in de afgelopen week de ondubbelzinnige bewijzen hiervan gegeven, waarbij het zeer verklaarbaar is, dat juist de deviezen der centrale mogendheden van de krachtigste verbeteringen blijk gaven. Aanvankelijk toch scheen het, dat een afzonderlijke vrede tusschen Rusland en deze mogendheden zeer aanstaande was en men voorzigtig reeds een hervatting van het internationale verkeer, voornamelijk tusschen Duitschland en Rusland, waardoor ongetwijfeld een krachtig steun aan den economischen weder-opbloei van beide landen zou zijn verleend. Stellig zijn ook sentiments-kopen aan de verbetering van den markenkoers niet vreemd geweest, doch dat de hier vermelde overweging sterken invloed uitoefende, bewijst wel de eerst later ingetreden opwaartsche beweging der Oostenrijksch-Hongaarsche valuta. Toch zijn hier, zooals gewoonlijk ter beurze bij belangrijke koersfluctuaties geschiedt, overdreven verwachtingen naar voren gekomen. Niet alleen wordt dit in het licht gesteld door de inmiddels weder ingetreden reactie, doch een blik op de bereikte koersen leert ons, dat hier te lande de Oostenrijksch-Hongaarsche kroon zelfs hooger in waarde werd aangeslagen dan in Duitschland. Van Berlijn uit berekend stelde zich n.l. de Oostenrijksch-Hongaarsche valuta Donderdag j.l. te Amsterdam op Mk. 68,50 a Mk. 68,75, terwijl in Duitschland zelf slechts Mk. 64,20 a Mk. 64,30 door de Devisen-Zentrale werd besteed. Inmiddels heeft, zooals reeds gezegd, weder een teruggang plaats gevonden, nu de onderhandelingen te Brest-Litofsk niet zoo glad verlopen als aanvankelijk was aangenomen.

Deze omstandigheid heeft ook niet nagelaten op de effectenbeurs te Berlijn haar stempel te drukken. Het jaar was zeer kalm begonnen, doch langzamerhand ontwikkelde zich in de meeste waarden flinke kooplust, in het bijzonder natuurlijk voor die fondsen, die bij een eventueelen vrede tusschen Duitschland en Rusland de vruchten van de veranderde toestanden zouden kunnen plukken. Hiertoe werden in de eerste plaats gerekend petroleum-aandeelen, kali-waarden en Silezische montan-waarden. Wat de eerstge-

noemde betreft, wees men er op, dat bij het totstandkomen van een vergelijking met Roemenië ook de schadeloosstelling voor de vernielde voorraden en installaties ter sprake zou worden gebracht, hetgeen voornamelijk op aandeelen Steaua Romana gunstig inwerkte. Plotseling trad echter een ommekeer in, toen de berichten omtrent de moeilijkheden ter vredesconferentie te Berlijn binnenkwamen; op dezelfde schaal, waarop een dag vroeger de hierboven genoemde aandeelen gretig uit de markt waren genomen, werden zij thans ten verkoop aangeboden, waardoor een vrij beteekenende teruggang niet kon uitblijven. Daarentegen waren aandeelen in voor den oorlog werkende industrieën goed gevraagd en werden ook automobielwaarden als Daimler, Benz, enz. beter beoordeeld. Het einde der berichtperiode heeft in dezen stand van zaken geen wijziging gebracht, hoewel hier opgemerkt dient te worden, dat de omzetten zeer sterk zijn ingekrompen, in verband met de groote onzekerheid omtrent het naaste verloop der onderhandelingen.

De fusies tusschen de verschillende bankinstellingen maken overigens in de Deutsche beursorganen nog steeds een punt van diepgaande en interessante bespreking uit. De afgelopen week heeft weder een aaneensluiting plaats tusschen de Commerz- und Disconto-Bank te Hamburg, Berlin en twee Saksische instellingen, waardoor opnieuw aan het onafhankelijk bestaan van eenige bankbedrijven een einde is gemaakt. Dit proces ontwikkelt zich steeds verder: in een voortdurend sneller tempo. Kon men voor één jaar ongeveer nog een twaalfstal Deutsche provinciale bankinstellingen aanwijzen, met circa Mk. 10 miljoen gezamenlijk kapitaal, die in geen enkele betrekking tot een der Berlijnsche groepen stonden, thans zou een nauwkeurige telling zelfs dit geringe aantal niet meer kunnen opbrengen. Deze uitbreidings- en aansluitings-politiek brengt er vanzelf toe de gedachten te laten gaan over de taak der aldus gevormde geweldige instellingen en haar plaats in het productieproces; er zijn dan ook reeds verschillende publicaties verschenen, die dit onderwerp tot basis hunner besprekingen hebben genomen. Als een der laatst verschenen werken hieromtrent releveeren wij hier „Die deutschen Kreditbanken im Kriege und nachher“ (Stuttgart, Ferdinand Emke) van Dr. Prion, Professor aan de Handels-Hoogeschool te Berlijn.

Te Parijs heeft de handel eenigszins aan beteekenis gewonnen, hetgeen na het sluiten der inschrijvingen op de derde Fransche oorlogsleening te wachten was. Toch zijn de omzetten nog niet zodanig, dat zij een bepaalde stemming kunnen weerspiegelen, hoewel de koersen meerendeels geen neiging tot verdere daling vertoonen. Alleen zijn de gemoeieren nog niet gerustgesteld omtrent de rentebetaling op Russische fondsen, hetgeen zich uitspreekt, niet zoozeer in verkoopen van Russische staats- en andere papieren, dan wel in aanbod van Fransche waarden.

Ook in Frankrijk treden overigens de invloeden van den oorlog op het bedrijfsleven sterk aan den dag. Een sprekend voorbeeld dienaangaande levert wel de overname van een grooten post aandeelen der Société Générale door een groep industrieelen onder leiding van de Banque de Paris en het Crédit Mobilier Français. Deze aandeelen hebben overigens reeds een vrij langen lijdensweg achter den rug. Vóór het uitbreken van den oorlog had de Société Générale zich nogal sterk geïnteresseerd bij verschillende ondernemingen in de Zuid-Amerikaansche Republieken, waardoor een schok aan haar creditwaardigheid werd toegebracht, toen deze staten tengevolge van de economische crisis in min of meer hulpbehoevenden toestand geraakten. Er werd een commissie ter onderzoek ingesteld, welke conclusies geruststellend luiden. Echter kon niet worden verhoed, dat de algemeene opinie zich tegen de gestie van de Société Générale keerde. Teneinde mogelijke onaangename gevolgen te voorkomen, vormde zich toen een syndicaat, dat onder leiding der Banque de Paris een groot aantal aandeelen overnam en het zijn deze aandeelen, die thans in handen eener industriële groep overgaan. Tot die groep behooren o.a. de Aciéries de la Marine, de Aciéries de Micheville, de Aciéries de France, de Etablissements Delauney-Belleville, enz. waardoor aan de overneming een grootere beteekenis dan een zuiver financieele transactie moet worden toegekend. Het betekent, dat ook het Fransche bankkapitaal zich in den verloop meer met de grootindustrie zal bezig houden en dat hier een samenwerking tot stand is gebracht, welke zal kunnen strekken tot een nieuwe en krachtige ontwikkeling in een tot nu toe door de Fransche banken zoo goed als niet ingeslagen richting.

Te Londen is de stemming ter beurze in de afgelopen week vast gebleven, met uitzondering van Fransche rente, die voortdurend onder aanbod te lijden heeft gehad. Aandeelen in Engelsche en Amerikaansche spoorwegondernemingen bleven goed gevraagd; daarentegen waren Argen-

tijnsche sporen zwakker van toon, in verband met de jongste berichten omtrent de agrarische troebelen. In industriële waarden zijn de omzetten miniem, met uitzondering van de aandeelen in brouwerijen. Rubberwaarden werden op vrij groote schaal uit de markt genomen naar aanleiding van de prijsverbetering voor het product tot 2 sh. 5¼ d. Ook mijnwaarden bleven vast gestemd.

De beurs te New York heeft ook in de achter ons liggende week goede verbeteringen te aanschouwen gegeven, welke zich uitstrekten zoowel over spoorweg- als over industriële waarden. De laatste werden voornamelijk gezocht in verband met het verzoek van de Amerikaansche regeering aan het Hoog-Gerechtshof om de vervolgingen tegen de trusts, die nog steeds op de rol stonden, voorloopig niet te doen plaats hebben. Men herinnert zich de onrust, die bij het bekend worden der eerste berichten omtrent deze vervolgingen, nu reeds eenige jaren geleden, werd verwekt. Toen later bleek, dat de veroordeelingen der Standard Oil, der Steeltrust, enz. slechts de uiterlijke vormen der ondernemingen aantastten, doch de werkwijze totaal onveranderd lieten, heeft de beurs zich wel over den eersten schrik heen-gezet, doch inmiddels bleven de processen, immer nog niet ten volle afgewikkeld, als een zwaard van Damocles boven de beurs hangen. Het dunne draadje kon ieder oogenblik worden doorgesneden, indien b.v. binnenlandsche politieke omstandigheden aanleiding tot een verder doortasten zouden geven. Dit scheen lang niet onmogelijk, temeer, waar president Wilson, behoorende tot de democratische partij in de Vereenigde Staten, de decentralisatie als een zijner grondstellingen verdedigde. De oorlog heeft ook hier een totalen ommekeer teweeggebracht en heeft ook den meest verstokten bestrijder van den grootkapitalistischen ontwikkelingsvorm geleerd, dat hij zich met deze bestrijding een doel had gesteld, ongeveer gelijk staande met het tegengaan van den kringloop der planeten.

Behalve deze schorsing der trustvervolgingen heeft ook de verwachting van groote bestellingen voor spoorwegmateriaal een levendige belangstelling voor industriële waarden te voorschijn geroepen. Nu het spoorwegbedrijf door den staat beheerd wordt, is het zoo goed als zeker, dat aan uitbreiding en verbetering veel meer dan vroeger aandacht zal worden besteed; een handicap kan hier echter nog gevormd worden door het gebrek aan geschoolde krachten, nu de werving voor het leger langzamerhand alle geschikte arbeiders aan hun dagelijksch werk ontleent.

In de laatste dagen der berichtperiode is een verslapping der geanimeerde stemming te New York op te merken geweest in verband met den onzekeren toestand met betrekking tot den vrede. Langzamerhand beschouwt men ook in Amerika het einde van den oorlog als een gunstig teeken voor de algemeene welvaart, omdat hierdoor aan verschillende moeilijkheden op arbeiders- en scheepvaartgebied een einde zou kunnen komen en tevens, wijl de zeer drukkende belastingen dan althans niet verder opgevoerd behoeven te worden.

Te o n z e n t is de eerste week van het nieuwe jaar voornamelijk beïnvloed door het eindresultaat der 4½ pCt. Staatsleening. Reeds vóór het sluiten van den inschrijvings-termijn ontstond handel in de obligaties, al dadelijk tot een koers, die een disagio vertegenwoordigde, welk disagio onmiddellijk na het bekend worden der overteekening toenam en heden zelfs tot ruim 2 pCt. steeg. Deze koersdaling betekent een schade voor ons nationaal vermogen van ongeveer f 10 miljoen en in de pers zijn reeds beschouwingen verschenen, die op onvoldoend technische voorbereiding der emissie wezen. Naar het schijnt geven verschillende inschrijvers er de voorkeur aan hun bezit met verlies te realiseren, hetgeen er wel op wijst, dat de algemeene rentestandaard voor belegging op langen termijn, ondanks de ruime geldmarkt en den betrekkelijk lagen koers, waartegen korte beleggingen worden gevraagd, nog steeds als hooger dan 4½ pCt. kan worden aangemerkt. Een omen voor de tijden na den oorlog is hierin ongetwijfeld te vinden.

De markt voor *buitenlandsche staatsfondsen* heeft een verdeelden aanblik te aanschouwen gegeven. Russische staatsfondsen en spoorwegobligaties waren vast gestemd, in verband met de meer en meer zelfstandige politiek, die de Russische regeering voert en waarbij men aanneemt, dat de Russische republiek (of republieken) na den oorlog spoedig weder in de rij der normale staten zal worden opgenomen. Daarentegen waren Oostenrijksche fondsen, na een scherpe koersverheffing, in reactie, in nauw verband met den teruggang der Oostenrijksch-Hongaarsche valuta. Japanners vast gestemd.

	2 Jan.	4 Jan.	7 Jan.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Schuld . . .	100 ¼	100 ½	100	— ¼
4 ½ % „ „ „	1916 99 7/16	99 9/16	99	— 7/16
4 % „ „ „	1916 91 7/8	91 1/16	92 1/8	+ 7/8

	2 Jan.	4 Jan.	7 Jan.	Rijzing of daling.
3 1/2 % Ned. W. Schuld	78 3/8	78 3/8	79 3/4	+ 1 1/8
3 % " " "	69 11/16	69 1/4	69 3/16	- 3/8
2 1/2 % Cert. N. W. S.	58 3/4	58 15/16	59 1/4	+ 1/8
5 % Oost-Indië 1915	99 15/16	100	100 3/8	+ 3/16
4 % Hongarije Goud	52	55	55	+ 3
4 % Oostenr. Kronenrente	47 13/16	49 11/16	47 1/4	- 9/16
5 % Rusland 1906	40 11/16	44	43 1/8	+ 2 7/16
4 1/2 % Iwagorod Dombro...	36 3/8	39 7/8	39 7/8	+ 3 1/2
4 % Rusland Cons. 1880	37 3/4	39 1/2	37 7/8	+ 1 1/4
4 % Rusl. bij Hope & Co.	38 3/4	38 3/4	37 15/16	- 1 1/16
4 1/2 % China Goud 1898	60	60	61	+ 1
4 % Japan 1899	65	65	—	—
4 % Argentinië Buitenl.	—	60 1/8	—	—
5 % Brazilië 1895	62 1/4	62 1/2	61 1/8	- 1 1/8

De lokale afdelingen waren over het algemeen zeer stil, hoewel een gunstige ondertoon te vermelden valt. Voornamelijk gold dit voor de Indische cultuurwaarden, met uitzondering evenwel van de bij de suiker-industrie betrokken ondernemingen. Ook aandelen Nederlandsch-Indische Handelsbank, die feitelijk onder deze rubriek gerangschikt behooren te worden, ondervonden hiervan de gevolgen en moesten eenige procenten van hun koerspeil prijs geven. Daarentegen waren tabaksaandelen op sommige dagen en voor enkele fondsen sterk gezocht, in verband met de hier ter plaatse reeds gereleveerde geruchten omtrent groote belangstelling van Amerikaansche zijde voor het product van oogst 1917. Verschillende directies schijnen reeds tot verkoopen van dezen oogst op, voor zoover thans te beoordeelen valt, zeer gunstige condities, te zijn overgegaan. Zoo heeft de directie der Krapoh Tabak-Maatschappij mededeeld, dat zij haar product heeft verkocht loco Indische havens, zoodat het risico van de verschepingsmogelijkheid, benevens alle kosten van vervoer ten laste der koopers komen.

De Rubbermarkt was ook in betere stemming, nu de verschillende producenten elkaar schijnen te naderen, teneinde over te gaan tot een vermindering der productie met 20 pCt., waardoor een teveel wat de voortbrenging betreft, kan worden tegengegaan. Dit teveel moet echter beschouwd worden als van zuiver tijdelijken aard te zijn; feitelijk zou de geheele productie aangewend kunnen worden, ware het niet, dat de vervoersmogelijkheid voor zeer aanmerkelijke kwantiteiten ten eenenmale ontbreekt.

De Petroleum-afdeeling bewoog zich in kalme banen, met uitzondering van aandelen en oprichtersbewijzen Internationaal Roemeensche Petroleum-Maatschappij, welke beide soorten nog steeds tot verhoogde prijzen gevraagd bleven. Niettegenstaande de ontstentenis van een officieele bevestiging blijven de geruchten omtrent groote aankopen voor buitenlandsche rekening, teneinde de geheele maatschappij in andere handen te doen overgaan, aanhouden. De berichten uit Brest-Litovsk hebben slechts weinig invloed op de overige petroleumwaarden aan onze beurs uitgeoefend. Wel veroorzaakte de mededeeling omtrent moeilijkheden in de geregelde onderhandeling een kleine reactie, doch boven enkele procenten voor Steaua Romana en Orions is deze niet uitgekomen.

	2 Jan.	4 Jan.	7 Jan.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	193 1/4	193 1/4	—	—
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	193 1/4	193 3/4	193	- 1/4
Rotterd. Bankvereniging	148	149 3/4	149 1/2	+ 1 1/2
Amst. Superfosfaatfabriek.	165 1/4	167	165 3/8	+ 3/8
Van Berkel's Patent	151	162 1/2	162 7/8	+ 11 7/8
Insulinde Oliefabriek.	235 1/4	234 3/4	239	+ 3 3/4
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	104 3/4	105 3/4	105 3/4	+ 1
Ned. Scheepsbouw-Mij.	168	169 1/2	169 3/4	+ 1 3/4
Philips' Gloeilampenfabriek.	370	374 3/4	369 1/2	- 1/2
R. S. Stokvis & Zonen	627	627	627	—
Vereenigde Blikfabrieken	144 1/4	148 1/2	147	+ 2 3/4
Compania Mercantil Argent.	225 3/4	224 3/8	223 1/2	- 2 1/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	219 1/2	219 1/2	219 1/2	—
Handelsver. Amsterdam	455	458	452	- 3
Holl. Transatl. Handelsver.	168	168	168	—
Linde Teves & Stokvis	235	233 7/8	230	- 5
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	188	188	187	- 1
Tels & Co's Handel-Mij.	170	170	170	—
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	226 1/4	224 3/4	224	- 2 1/4
Kon. Petroleum-Mij.	581	562 1/2	562 1/2	+ 1 1/2
Orion Petroleum-Mij.	92	90 1/2	89 1/4	- 2 3/4
Steaua Romana Petr.-Mij.	217	210 1/2	212 1/2	- 4 1/2
Amsterdam-Rubber-Mij.	236 1/4	240	237 1/2	+ 1 1/4
Nederl. Rubber-Mij.	135	134	133	- 2
Oost-Java-Rubber-Mij.	268	274	275 1/2	+ 7 1/2
Deli-Maatschappij	531	533	533	+ 2
Medan-Tabak-Maatschappij.	223	222 1/2	221	- 2
Senembah-Maatschappij	576	509	598 1/2	+ 22 1/2

De Scheepvaartmarkt was over het geheel in vaste houding, waaraan in de eerste plaats aandelen Hollandsche Stoomboot hun aandeel hebben bijgedragen. Ook ten opzichte hiervan liepen, zooals gewoonlijk bij belangrijke koersfluctuaties het geval is, verschillende geruchten, waarvan wel het voornaamste, dat omtrent een groote fusie op scheepvaartgebied was. Echter waren deze aandelen lang niet de eenige, die een koers-avance konden behalen. Vooral de kleinere, doch oudere ondernemingen, als Oostzee, Houtvaart, enz. waren goed gevraagd en konden het verhoogde niveau goed behouden.

	2 Jan.	4 Jan.	7 Jan.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	439 3/4	441 1/2	442	+ 2 1/4
" " "gem. Eig.	415 3/4	420	421 1/4	+ 5 1/2
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	337	340	338	+ 1
H. A. A. S.	204	207	205 7/8	+ 1 7/8
Hollandsche Stoomboot-Mij.	258 1/2	266	272	+ 13 1/2
Java-China-Japan-Lijn	303	308 3/4	303 1/2	+ 1/2
Kon. Hollandsche Lloyd	199 1/8	199 1/2	199 1/8	—
Kon. Ned. Stoomboot-Mij.	280 1/2	278 1/8	299	+ 18 1/2
Kon. Paketvaart-Mij.	299 3/4	303 1/2	300	+ 1/4
Maatschappij Zeevaart	404	404	404	—
Nederl. Scheepvaart-Unie	264 3/8	267	268	+ 3 3/8
Nievelt Goudriaan	1340	1340	1340	—
Rotterdamsche Lloyd	267 1/2	267 3/8	270	+ 2 1/2
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	465	476	476	+ 11
" " „Nederland”	269	266	269	—
" " „Noordzee”	304	310	307	+ 3
" " „Oostzee”	472 1/2	470	470	- 2 1/2

De Amerikaansche afdeeling volgde getrouwelijk de aanwijzingen van Wallstreet, terwijl de omzetten verre boven den omvang van de laatste maanden uitgingen. Vooral in de laaggeprijsde spoorwegshares als Missouri Kansas & Texas was de handel van vrij groote beteekenis, terwijl ook de vooraanstaande industriële waarden, als Steels en Anaconda's tot verhoogde prijzen uit de markt werden genomen. Heden echter konden de prijzen niet behouden blijven en toonden zij over de geheele lijst reacties van min of meer grooten omvang aan.

	2 Jan.	4 Jan.	7 Jan.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	74 1/4	74 7/8	72 1/2	- 1 3/4
Anaconda Copper	138 1/2	144 1/2	142 1/4	+ 3 3/4
Un. States Steel Corp.	96 1/4	98 15/16	95 11/16	- 9/16
Atchison Topeka	98	96 1/2	93	- 5
Southern Pacific	90 7/8	89 7/8	89 7/8	- 1
Union Pacific	128 1/8	129	127	- 1 1/8
Int. Merc. Marineafgest.	30	31	29 3/4	- 1/4
" " "prefs.	100 7/8	102 1/2	99 1/4	- 1 3/8

De geldmarkt is na de jaarwisseling door het toevloeden van vrijkomende couponneden veel ruimer geworden; prolongatie noteert thans 3 pCt.

**GOEDERENHANDEL.
GRANEN.**

Totaal aanvoeren over 1917 in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen	Rotterdam	Amsterdam	Totaal over 1917	Totaal over 1916
Tarwe	253.376	38.227	291.603	731.834
Rogge	8.465	—	8.465	27.710
Boekweit	2.314	—	2.314	11.845
Maïs	114.637	80.134	194.771	649.222
Gerst	30.600	11.886	42.486	130.048
Haver	12.399	27.269	39.668	73.961
Lijnzaad	8.322	7.560	15.882	177.968
Lijnkoek	34.078	27.985	62.063	170.932
Tarwemeel	19.988	3.051	23.039	35.629

Totaal aanvoeren over 1917 in tons van 1000 K.G. voor verbruik in België.

Artikelen	Rotterdam	Amsterdam	Totaal over 1917	Totaal over 1916
Tarwe	491.676	—	491.676	830.745
Maïs	32.754	—	32.754	110.586
Rogge	14.042	—	14.042	—
Tarwemeel	6.962	—	6.962	1.260
Gerst	667	—	667	3.361

8 Januari 1918.

Sedert ons vorig weekbericht zijn gewone marktberichten, zooals die ons over Engeland bereiken, uitgebleven. Wel is nog een ander bekend geworden omtrent maatregelen ten behoeve der Europeesche voedselvoorziening.

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mais	Haver	Tarwe	Mais	Lijnzaad
	Mei	Jan.	Jan.	Jan.	Dec.	Jan.
5 Jan. '18	220 ^{a)}	127 ^{3/8}	79 ^{3/8}	12,45	8,10	15,35
29 Dec. '17	220 ^{a)}	126 ^{3/8}	80 ^{3/8} ¹⁾	12,70	8,10	15,35
5 Jan. '17	180 ^{7/8}	97 ^{3/4} ^{o)}	56 ^{1/2} ^{o)}	13,10	9,10 ⁴⁾	24,25
5 Jan. '16	127 ^{1/8}	76 ^{3/4} ^{o)}	48 ^{o)}	9,10	4,90 ⁴⁾	11,65
5 Jan. '15	136	75 ^{1/8} ^{o)}	54 ^{7/8} ^{o)}	10,55 ^{o)}	5,00 ⁴⁾	9,45
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ^{3/8} ¹⁾	36 ^{1/2} ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ offic. vastgestelde locoprijis
⁴⁾ per Januari ^{o)} per Februari ^{o)} per Mei

De noteringen van Buenos Ayres zijn van 15 Dec. en 8 Dec. 1917, 5 Jan. 1917, 5 Jan. 1916 en 5 Jan. 1915.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	7 Jan.	31 Dec.	7 Jan.
	1918	1917	1917
Tarwe	588,— ¹⁾	588,— ¹⁾	509,— ⁱ⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Mais (La Plata)	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	335,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)...	400,— ¹⁾	400,— ¹⁾	335,— ¹⁾
Haver (38 lb. white clipped)	20,— ¹⁾	20,— ¹⁾	19,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	280,— ¹⁾	280,— ¹⁾	200,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata).....	nom.	nom.	740,—

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1—5 Jan. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Opereenk. tijdoak 1917	1—5 Jan. 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Opereenk. tijdoak 1917	1918	1917
Tarwe.....	—	—	20.185	—	—	—	—	20.185
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Boekweit	—	—	—	—	—	—	—	—
Mais	—	—	11.593	—	—	7.000	—	18.593
Gerst	—	—	2.608	—	—	—	—	2.608
Haver	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnzaad	—	—	—	—	—	3.145	—	3.145
Lijnkoek.....	—	—	2.950	—	—	—	—	2.950
Tarwemeel	—	—	740	—	—	—	—	740

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	4.595	4.595	10.175	—	—	—	4.595	10.175
Mais	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	—	—	—	—	—	—	—

Zoo wordt door den Amerikaanschen voedselregelaar Hoover niet slechts op een tarweloos dag per week, doch tevens op een tarweloos maal per dag aangedrongen. Hij berekent, dat 100 millioen bushels tarwe, meer dan de helft van het voor dit seizoen berekende tarweoverschot der Vereenigde Staten, bespaard zoude kunnen worden door zulk eene vrijwillige bezuiniging. Het is echter zeer de vraag of het geheele volk daarvoor te vinden is. De heer Hoover meent echter reeds te mogen verwachten, dat zijne verschillende maatregelen zullen leiden tot eene tarwe-bezuiniging in de Vereenigde Staten van 20 pCt., hetgeen meer dan 100 millioen bushels uitmaakt.

Sedert eenigen tijd heeft de heer Hoover den handel in en het industriële gebruik van mais en haver gebracht onder hetzelfde systeem van regeeringstoezicht als voor tarwe en rogge reeds sedert Augustus bestond. Ook mais en haver mogen dus nog slechts worden verhandeld en tot verschillende producten verwerkt door firma's, die daarvoor eene speciale vergunning hebben ontvangen. Hunne winst-marge en de hun toegestane omzet worden door het voedseldepartement vastgesteld.

Tegenover deze voortschrijding der regeeringsbemoeiing staat voor den Amerikaanschen graanhandel een enkel lichtpunt. De gezamenlijke geallieerde landen kochten reeds geruimen tijd hun graan uitsluitend van de speciaal daarvoor door hen opgerichte Wheat Export Company, doch op aandringen der Amerikaansche regeering zal dat graan in het vervolg weder van de gewone Amerikaansche exporthuizen worden gekocht.

Behalve bezuiniging in Noord-Amerika achten de Entente-rijken aanvoer van tarwe uit Argentinië blijkbaar meer en meer noodzakelijk. Reeds eenige weken geleden wezen wij op onderhandelingen, in Argentinië gevoerd, over den aankoop van 2½ millioen ton tarwe. Deze onderhandelingen schijnen zich verder te hebben ontwikkeld en de N. R. Ct. meldde gisteren, dat de aankoop door de Entente van 2½ millioen ton graan, hoofdzakelijk tarwe, doch ook haver en lijnzaad, reeds heeft plaats gevonden. De prijzen, die de N. R. Ct. noemt, zijn vrijwel in overeenstemming met de tegenwoordige marktprijzen, doch zij vergist zich, wanneer zij spreekt van goudpesos. Daarvoor dient te worden gelezen papierpesos.

De prijzen aan de graanmarkten in Noord-Amerika hebben sedert ons vorig bericht weinig verandering ondergaan. Te Buenos Aires is in de laatste week van 1917 tarwe 1 peso per 100 K.G. in prijs gestegen, mais 60 centavos, lijnzaad 1,60 pesos. Misschien staat deze verhooging in verband met den verkoop aan de geallieerden, die althans voor

de verkochte hoeveelheid een einde maakt aan de vrees, dat niet voldoende scheepsruimte voor graanverscheppingen in Argentinië beschikbaar zou komen.

SUIKER.

Over de Bietsuikerproducties in de verschillende Europeesche landen werden geen nieuwe berichten ontvangen. De moeilijkheden, waarmede suikerfabrikanten in Nederland te kampen hebben, zijn nog niet opgeheven.

Uit Engeland wordt bericht, dat men het wekelijksche suikerrantsoen op ½ pond — 227 gram per hoofd wil vaststellen. Naar verluidt heeft de International Sugar Committee te Washington bepaald, dat ⅓ van de gekochte nieuwe Cubasuiker afgestaan zal worden aan Engeland. Dit komt ongeveer overeen met de verhouding, waarin de Engelsche Suikercommissie verleden jaar in de suikerinkopen op Cuba deelnam. Toen werden tot ulto. September van Cuba verscheept naar:

	1915/16	1914/15	
De Ver. Staten {Atlant. havens	1.466.975	1.611.283	1.617.517 tons
New-Orleans.....	364.457	246.309	205.277 „
Galvest. en Savannah..	51.202	40.213	31.036 „
Canada	—	—	4.723 „
Engeland en Cont.	915.001	713.519	339.508 „
Vancouver.....	—	—	10.000 „
Mexico, etc.	4.829	4.200	—

Totaal..... 2.802.468 2.615.524 2.208.071 tons

Bij de hooge prijzen, die voor Cubasuiker moeten worden aangelegd, zal de verleiding voor Engeland wel groot zijn om zich van de tegenwoordig veel goedkoopere Java-suiker te voorzien. Producenten verwachten dan ook spoedig nieuwe vraag van die zijde.

Volgens een gisteren door de N. R. Ct. uit Batavia ontvangen telegram vonden weder eenige transacties plaats van Superieur en werd het laatst f 10^{1/8} betaald.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Januari	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
4 Jan. 1918....	f —	53/9	—	—	—
14 Dec. 1917....	—	53/9	—	—	—
4 Jan. 1917....	„ 21 1/2	47/1 1/2	—	—	5,27
4 Jan. 1916....	„ 21 23/32	40,6	20/6	22/9	4.45 à 4.58
21 Juli 1914....	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

TABAK.

(Uit het Jaarbericht der firma P. Meerkamp van Embden & Zoonen.)

In aansluiting aan de algemeene beschouwingen over handel en industrie, opgenomen in het vorig nummer, treft men hieronder aan eene bespreking der voornaamste soorten.

Door de omstandigheden is het natuurlijk niet mogelijk thans reeds de gebruikelijke statistieken over den laatsten oogst te doen verschijnen; toch willen wij, naar gewoonte, de voornaamste soorten afzonderlijk nog wat nader bezien:

Van *Sumatra* werd de eerste inschrijving te Amsterdam gehouden op 5 April en wel voor 20,506 pakken, waaraan, daar op dien datum de onderhandelingen met Duitschland nog niet tot een resultaat geleid hadden, geen Duitse koopers deelnamen.

Niettegenstaande in verband hiermede eenige onzekerheid in de stemming heerschte, werd het aangeboden kwantum grif door den handel opgenomen tot zeer bevredigende prijzen.

De indruk, welchen de nieuwe oogst maakte en die zich in de verdere inschrijvingen bevestigd heeft, was uitermate gunstig: de tabak was dunbladdig en lichtsoortig, zeer voordelig in de bewerking, grootendeels rijp en mooi van soort, terwijl veel helder daarbij voorkwam; alleen kwam in verschillende partijen wat miskleur en soms iets droogsoortig voor.

Van topblad kwamen slechts enkele partijen voor, welke ver achter stonden bij die van den vorigen oogst, vooral wat rijpheid betreft.

Nadat op 14 April te Rotterdam 2210 pakken verkocht waren, moesten verdere inschrijvingen, in verband met het uitvoerverbod, uitgesteld worden tot Juli, in welke maand alhier en te Amsterdam 24.925 pakken ten verkoop kwamen, terwijl slechts één najaarsinschrijving gehouden werd en wel te Amsterdam op 21 September van 18.650 pakken.

Daar toen bleek, dat voorloopig van nieuwe aanvoeren weinig sprake zou zijn, trachtte een ieder nog wat meester te worden en de prijzen voor alle sorteringen gingen in deze inschrijving sterk omhoog. Ook de Amerikaanse koopers toonden zich veel williger dan in het voorjaar en alles wat slechts eenigszins voor hun doel paste, werd tot hooge prijzen grif door hen genomen.

Hoewel de markt dus op het hoogste moment sloot, kan men de stijging der *Sumatra*-prijzen toch niet vergelijken bij die der voor de *Java's* betaalde cijfers; het geheele jaar door hebben de sigarenfabrikanten dan ook veel meer moeite gehad zich te voorzien van omblad en binnengoed dan van dek materiaal.

Evensals van de *Java*-aanvoeren, is ook van het aangevoerde kwantum *Sumatra* een deel gereserveerd voor de binnenlandsche industrie; hiervan kwamen tot dusverre ten verkoop 3019 pakken (in Mei onder N. O. T.-conditiën bij inschrijving gebracht) en circa 7000 pakken door bemiddeling van het Syndicaat geveild.

Op de vrije markt werden bij inschrijving en in veiling verkocht 67.667 pakken tot circa 254 cents.

De 1917-oogst wordt geraamd op circa 240.000 pakken; de berichten daaromtrent loopen nogal uiteen, doch duiden in het algemeen niet daarop, dat men met zulk een buitengewoon mooi gewas te doen zal hebben, als de laatste twee jaren het geval was.

Van *Java* kan men den aanvoer van den 1916-oogst in ronde cijfers op circa 200.000 pakken schatten, waarvan slechts ongeveer een derde deel op de vrije markt in inschrijving kwam, terwijl de rest geheel voor de Hollandsche fabrikanten gereserveerd bleef, deels als N. O. T.-, deels als Syndicaats-tabak.

Het aangevoerde kwantum bestond voor het overgrote deel uit vooroogst-krossoks; de uitval was over het algemeen vrij goed, al bleek het spoedig, dat men niet met zulk een doorlopend mooien oogst te doen had als het vorig jaar het geval was.

Van den 1915-oogst werden in het begin van het jaar nog bij inschrijving verkocht circa 22.000 pakken, bijna geheel bestaande uit Bezoekie-naoogst, bladdig rijp omblad en dek, waarvoor veel animo bestond.

Van den *Borneo*-oogst werden slechts 797 pakken in Amsterdam aangevoerd, welke onder N. O. T.-conditiën verkocht werden; de uitval was zeer bevredigend, er kwamen mooie heldervale merken bij voor en de tabak werd dan ook hoog betaald.

Van de verschillende bijsoorten vonden nieuwe aanvoeren nog slechts sporadisch plaats en bepaalden de omzetten zich bijna geheel tot reeds vroeger aangekomen partijen. In het najaar gelukte het echter een lading van 15.000 seroenen *Domingo* naar Amsterdam verscheept te krijgen.

Alleen van *Engelsch-Indische* tabak werden in het begin

van het jaar verschillende partijen aangebracht, welke in Engeland opgehouden waren en gedeeltelijk reeds meer dan een jaar daar gelegen hadden. Hierbij kwamen eenige partijen *Madras* voor, welke voor sigarettendoeleinden goed te pas kwamen.

Van *Manila* kwamen kwamen slechts 250 balen bij inschrijving, van *Seedleaf* 600 kisten; in deze tabak werden evenals in de Zuid-Amerikaansche soorten een groot deel der zaken onderhands afgesloten. Bij inschrijving werden hiervan aangeboden 15.891 balen *Braziel*, 2022 seroenen *Havana*, 1128 seroenen *Domingo*, 553 balen *Mexico*, 1365 balen *Columbia* en 1309 balen *Paraguay*, grootendeels onder N. O. T.-conditiën. De hiervoor aangelegde prijzen bewogen zich in dezelfde richting als die voor de *Java's*, doch bleven gedurende een groot deel van het jaar in verhouding steeds wat daarbij ten achter.

De in het begin van het jaar nog hier voorradige 3059 balen *Paraguay* werden uit de hand afgedaan.

In *Turksch* en *Grieksch* waren de zaken zeer beperkt en bepaalden zich voor een groot deel tot omzetten van oude partijen, welke tot voortdurend stijgende prijzen van eigenaar wisselden.

Van *Hongaarsch* en *Algiersch* werd het geheele jaar niets aangevoerd.

In *Noord-Amerikaansche Kerfsoorten* ging in het begin van het jaar nogal wat om; de prijzen waren toen ook niet overdreven in vergelijking met andere soorten en men kan zich thans moeilijk meer voorstellen, dat het in de eerste maanden vaak nog niet eens zoo gemakkelijk was zelfs onder een gulden *Burley* en *Virginie* te plaatsen.

In den loop van het jaar werden ook een paar partijen (in het geheel 487 vaten) bij inschrijving verkocht.

Door gebrek aan aanvoeren geraakte de voorraad echter spoedig wat meer uitgeput, vooral ook door het toenemend verbruik van de *Virginie* voor sigarettendoeleinden, en in den loop van het jaar gingen de prijzen sprongsgewijze in de hoogte, daarbij die van de *Java's* al spoedig nog achter zich latend.

Hoeeer de afscheep naar Nederland geleden heeft, blijkt uit de exportcijfers der Vereenigde Staten over de eerste zeven maanden: volgens deze werden naar Holland verscheept in 1917: 1.4 miljoen Am. lbs. tegen 40 miljoen lbs. in dezelfde periode van 1916.

De geheele verscheping van Amerika blijkt trouwens sterk ten achter te zijn, want deze bedroeg in de eerste zeven maanden van 1917 130 miljoen Am. lbs tegen 241 miljoen Am. lbs. 1916.

Het grootste verlies, nl. 64 miljoen pond, komt voor rekening van Engeland, waar dan ook de zichtbare voorraad op 1 October 1917 114.000 vaten bedroeg tegen 191.000 vaten op hetzelfde tijdstip van 1916.

Zou men verwachten, dat deze verschepingsmoeilijkheden een druk op de markt in Amerika zelf uitgeoefend hadden, dit is geheel anders uitgekomen. Integendeel is de stemming daar voortdurend vast gebleven; voor bruine tabak, hoewel ook hiervoor de prijzen hooger zijn dan verleden jaar, heeft de rijzing lang niet dien omvang aangenomen als voor de kleurige soorten. Vooral voor gele *Virginies* is het verschil echter enorm; volgens de laatste berichten stegen de prijzen hiervoor (toen reeds 35 dollarcenten per lb. naderend) nog bijna wekelijks.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, dd. 13 December 1917.

Deze week zijn twee interessante berichten over Amerikaanse katoen gepubliceerd. Het eerste was het *Ginners'* bericht, volgens hetwelk tot 30 November 9.704.000 balen gegend waren tegen resp. 10.352.000 en 9.708.000 balen in de beide voorgaande jaren. Het tweede was het *Bureau*-bericht, dat den oogst taxeert op 10.949.000 balen tegen 11.511.000 balen verleden jaar en 11.161.000 balen in 1915/16. Deze cijfers waren lager dan men verwachtte, zoodat de markt dan ook weer spoedig opliep. Men schijnt dus ongeveer een oogst te mogen verwachten, die gelijk is aan de beide voorgaande seizoenen, doch de *Liverpooler* markt blijft zeer vast door de moeilijkheid om voldoende katoen aan te kunnen voeren. De vraag blijft goed, doch de voorraden zijn gevaarlijk laag, zoodat de basis dan ook steeds hooger wordt. In voorradige *Egyptische* katoen komen nog wel zaken tot stand, doch op de termijnmarkt gaat bijna niets om.

De vraag naar garens is veel verminderd, doch spinners hebben hun prijzen weer met ongeveer $\frac{1}{3}$ pence verhoogd en verkoopen bovendien liever niet. Enkele partijen worden nog wel tot hooge prijzen verhandeld, doch over het algemeen schijnen de weverijen haar behoefte reeds gedekt te hebben en verwacht men ook in verband met de a.s. jaarwisseling voorloopig geen groote omzetten. De vraag heeft

zich ook tot alle soorten uitgebreid, zoodat alle nummers vrijwel in dezelfde omstandigheden verkeerden. Er is geen verandering in de positie van exportgarens en Holland en Scandinavië blijven nog steeds gesloten markten. Men tracht de regering te bewegen om tenminste den uitvoer van een beperkte hoeveelheid toe te staan, doch tot nu toe zonder succes.

De doekmarkt is kalmer dan eenigen tijd geleden, hoofdzakelijk door de zeer hooge prijzen, die thans gevraagd worden, terwijl fabrikanten bij de zeer onzekere vooruitzichten liever niet lang vooruit verkoopen. De weverijen klagen er trouwens reeds over, dat spinners zeer met garenliveringen ten achter zijn en dat zij daarom steeds meer getouwen moeten stiltzetten. De vraag van Indië en China blijft gering, maar Egypte, Zuid-Amerika en de kleinere markten blijven geregeld koopers, als zij tenminste nog een eenigszins redelijke levering kunnen bedingen.

Noteeringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands)

	4 Jan. '18	28 Dec. '17	21 Dec. '17	4 Jan. '17	4 Jan. '16
New York voor Middling	33,25 c	31,65 c	31,10 c	17,55 c	12,40 c
New Orleans voor Middling	30,63 c	30,— c	28,13 c	17,13 c	11,94 c
Liverpool voor Good Middling	— d	— d	22,46d ¹⁾	10,88d ¹⁾	8,12d ¹⁾

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 15 Dec. '17	Overeenkomstige perioden	
		1916—'17	1915—'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	1843	3174	2399
„ Atlant. Havens	1358	1407	1408
Uitvoer naar Gr. Britannië	1109	1424	877
„ „ 't Vasteland.	667	1377	1252
„ „ Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	14 Dec. '17	14 Dec. '16	14 Dec. '15
Amerik. havens.....	1316	1569	1642
Binnenland.....	1129	1343	1419
New York.....	—	143	312
New Orleans.....	—	466	376
Liverpool.....	401	707	842

¹⁾ Middling. ²⁾ 18 Dec.

WOL.

Van de overzeesche landen ontbreken ons nieuwe tijdingen. Hieronder volgt een statistiek der prijzen van de twee voornaamste Zuid-Amerikaansche wolsoorten gedurende de jaren 1914—1917.

Prijsbasis: per kilo gewassen, zonder reinigingskosten c. i. f. Amsterdam, oorlogsrisico niet inbegrepen.

	1914	1915	1916	1917	1914	1915	1916	1917
Monte Video					Buenos Ayres			
Merinos Prima					Crossbred No. 4 (40's/44's)			
Januari ..	2,80	3,10	4,30	6,—	1,40	2,10	3,40	4,20
Maart	2,90	3,40	4,30	7,50	1,50	2,80	3,20	4,20
Mei	3,—	3,40	4,40	8,—	1,60	2,70	3,50	4,60
Juli	3,10	3,80	4,50	9,50	1,80	2,70	3,30	5,50
September.	3,—	4,—	4,70	10,50	2,—	2,90	3,80	6,20
November..	2,80	4,10	5,30	10,—	2,10	3,20	4,—	6,—

HUIDEN.

(Uit het Jaarbericht der makelaars Grisar & Co.)

Het jaar 1917 staat, wat onze branche betreft, geheel in het teken der abnormale tijden en van de crisis welke de meeste artikelen meemaken. Zoowel de verscherpte duikbootoorlog en de onmogelijkheid van verscheping als het verschil van inzicht tusschen de verschillende gouvernementen betreffende de rantsoneering waren oorzaak, dat importeeren zoowel als exporteeren feitelijk uitgesloten was. Voeg daarbij de volkomen wijziging in marktwaarde, die zich in den loop van 1917 voorgedaan heeft, door de maximumprijzen voor huiden en later voor leder, de inbeslagname van looistoffen, daarna geheel gebrek aan looistoffen en eindelijk aan zout, dan zal het een ieder duidelijk zijn, dat men in het afgelopen jaar met veel moeilijkheden te kampen had.

Als bijzonderheden van 1917 kunnen wij vermelden, dat doordien de zaak van het consortium afgevoerd was, het distributie-bureau voor huiden en looistoffen van de N. O. T. opgeheven werd en daarvoor in de plaats kwam

het bureau voor huiden, leder en looistoffen ter advies aan de N. O. T. Verder, dat eind April opgericht werd het rijksdistributie-bureau voor huiden en leder als gevolg van de nieuwe maatregelen betreffende de distribueering van looistoffen en de maximumprijzen voor huiden, en dat beide bureaux thans geheel en al samenwerken ter bevordering van een geregelden gang van zaken.

Van buitenlandsche huiden was de import zeer onbeduidend. Het aantal huiden, dat in Noord-Amerika door diverse importeurs gekocht was en waarvoor door hen contra-prestatie werd gegeven door uitvoer, kon bij gebrek aan scheepsruimte niet vervoerd worden, zoodat wat Noord-Amerika betreft slechts ongeveer 7000 stuks geïmporteerd werden, terwijl er nog in de Vereenigde Staten ongeveer 30.000 stuks huiden aanwezig zijn (waarvoor in 1916 inlandsche waren geëxporteerd) welke daar tot groote schade van importeurs opgeslagen en betaald werden en vermoedelijk daar weder zullen moeten worden verkocht, aangezien er weinig kans bestaat, dat er binnen afzienbaren tijd scheepsgelegenheden komt. De prijzen dezer huiden varieerden in Noord-Amerika zeer. Gedurende het eerste half jaar waren de prijzen sterk aan het terugloopen, doch in den laatsten tijd is de markt hersteld en het grootste gedeelte der daling ingehaald. Wat Zuid-Amerika betreft, was de verladung niet beter; niettegenstaande de tusschenkomst der Scheepsruimte-commissie, duurde het ongeveer een jaar voordat op het s.s. „Kennemerland” 10.000 huiden geladen werden. Deze boot is nu sinds October van Buenos-Aires vertrokken, doch is tot heden nog niet te zeggen wanneer zij zal aankomen. Voor de Hollandsche markt bestaan niet direct prijzen voor huiden, alleen looistoffen beheerschen het artikel buitenlandsche huiden. Er zijn dan ook onverkocht hier in Holland: 1000 gezouten Santiago, 500 Santa Fé en 1895 droge Central Americans en Columbia huiden. De totale aanvoer van Noord- en Zuid-Amerika bedraagt 3862 droge, 638 drooggezouten en 31.036 gezouten huiden, welke bijna alle van Zuid-Amerika kwamen.

Van inlandsche huiden varieeren de prijzen in de eerste 4 maanden van 1917 zeer sterk. Noteerde men November/December 70/72 cent, in Februari was het 60/61 en in April 55/56, om over te gaan tot de maximumprijzen, door de regering vastgesteld op 45 cent voor koehuiden, voor ossen en vaarzen 3 cent hooger en voor stieren 3 cent lager. De overgang naar de maximumprijzen bracht groot verschil van meening, daar men achtte, dat het doel hetwelk de regering zich had gesteld om goedkoop distributie-leder te verkrijgen langs eenvoudiger weg te bereiken geweest ware. Anderen meenden, bij wijze van proef, de regeling zonder protest te moeten aanvaarden. Wij gelooven, dat het resultaat in zijn geheel niet aan de verwachting beantwoordt, althans in het begin was het zeer moeilijk leder van voldoende kwaliteit te verkrijgen. Alleen aanvoer van looistoffen kan de regering uit de impasse helpen. Aan het einde van het jaar kwamen er moeilijkheden met de levering van zout. Het Deutsche Salzkontor weigert verdere aflevering en wil alleen zout leveren tegenover ruil van huiden, hetgeen natuurlijk onmogelijk is, omdat het uitgangspunt is en blijft: „slechts ruil van huiden tegen huiden”. Inmiddels vertrouwen wij, dat deze kwestie opgelost en Engeland bereid zal bevonden worden ons zout te leveren.

De handel verlaagde de inkoop-prijzen der huiden tot circa 10 cent beneden maximumprijzen, dus tot 37/38 cent, uit vrees voor minderen verkoop door de bekende omstandigheden. Er zijn echter geen huiden te veel en indien looistoffen in voldoende mate aankomen, kan de productie huiden, bij gebrek aan invoer van exotische, verwerkt worden. Voorraad inlandsche huiden van vóór 5 Mei bij de Huidenclubs en handelaars: circa 120.000 huiden; opgeslagen oude huiden van speculanten: circa 160.000 huiden.

Van kalfsvellen zijn er groote voorraden. De prijzen, die in het begin van dit jaar nog f 12 waren, daalden later tot f 4,50, reden waarom kalfsvellen, welke in Januari/Februari waren ingeladen en eerst in Augustus, in zeer slechten toestand per s.s. „Sommelsdijk” ter bestemming kwamen, aan exporteurs enorme verliezen bezorgden. In Augustus werden wederom kalfsvellen geladen in de s.s. „Poeldijk” en „Maasdijk”, maar aangezien de regering nog geen toestemming tot uitvaren geeft, vreezen wij, dat de voorraad vellen in deze booten, welke een waarde van ongeveer 1½ miljoen gulden vertegenwoordigt, een niet te overziene schadepost voor de exporteurs zal worden. Het gevolg is, dat men zich in het algemeen terugtrekt en in export niets onderneemt. Dit geldt zoowel voor nuchtere als voor vette vellen en pinken.

Van de Oost-Indische huiden is weinig te vermelden. Er had slechts ééne inschrijving plaats, met bevreemdend resultaat. Aanvoeren van belang zijn niet meer te verwachten, doordien een groot gedeelte van den handel in dit

artikel door Amerika direct met onze bezittingen geschiedt.

Na zeer veel moeite werd eindelijk in Juni door de regering beslag gelegd op alle aanwezige voorraden looistoffen. Nieuwe partijen werden door bemiddeling van het R.D.H.L. van Oostenrijk aangevoerd, doch is thans de uitvoer door dat land geheel stopgezet en zit men hier volkomen in de misère. Wij verwachten, dat een klein gedeelte van Engeland zal komen, doch vreezen tegelijkertijd, dat, wanneer er geen andere middelen gevonden worden en er niet voldoende looistof aangevoerd wordt, de looierij onmogelijk kan blijven doorwerken. Er liggen hier nog partijen, die voor het prijzenhof zullen moeten komen en het is te hopen, dat de regering zal slagen, die voor de looierij machtig te worden.

Resumeerend kan gezegd worden, dat het geheele jaar nadeelig was voor de importeurs en exporteurs, bevredigend voor den handel en gunstig voor de looierij.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

Er valt nog niets bizonders omtrent de buitenlandsche huidenmarkt te melden. Aan het einde van het afgelopen jaar noteerde Noord-Amerika lagere prijzen, hetgeen gewoonlijk bij het afsluiten van het jaar voorkomt. Van Zuid-Amerika ontbreken noteringen.

Omtrent inlandsche huiden kunnen wij melden, dat de handel zich daarvoor meer interesseert en de prijzen aan de abattoirs in 't algemeen verhoogd zijn, zoodat de marge die van 10 tot 12 cent beneden maximum-prijzen was, thans ongeveer 5 tot 8 cent beneden maximum-prijzen is. Er dient echter rekening mede gehouden te worden, dat handelaren geen zoutgeld meer ontvangen en de zoutprijzen beduidend hooger zijn. Aangezien het slachten nu veel vermindert, zal zelfs bij een matigen aanvoer van looistoffen de vraag naar inlandsche huiden vermeerderen. Pinken en kalfsvellen blijven geheel veronachtzaamd. Nuchtere kalfsvellen zijn gedaald tot op 1/3 van de waarde van Januari 1914.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
5-Jan. 1918..	nom.	110.-/-	269.-/-	30.10/-	52.-/-
27 Dec. 1917..	nom.	110.-/-	305.10/-	30.-/-	52.-/-
5 Jan. 1917..	nom.	133.-/-	181.-/-	30.10/-	50.10/-
7 Jan. 1916..	78/4	87.10/-	173.10/-	33.10/-	88.-/-
20 Juli 1914..	51.4/-	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN. SCHEEPVAART.

5 Januari 1918. Kolenvrachten van Engeland naar Rotterdam waren de laatste weken voor verscheping met stukgoedbooten van Hull f 40,—, van de Tyne f 45,— en van de Firth of Forth f 45,— per ton.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	All. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol, Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
31 Dec. '17/5 J. '18	—	—	—	—	—	—
24/29 Dec. 1917	—	—	—	50/-	—	220/-
1/6 Jan. 1917	—	—	f 17,—	—	—	130/-
3/8 Jan. 1916	—	—	9,30	14/9	f 57,—	140/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijn- stullen)	Holland (pitch- pine)	Engeland (pitch- pine)
31 Dec. 1917/5 Jan. 1918	—	—	—	—
24/29 Dec. 1917	—	—	—	—
1/6 Jan. 1917	—	—	—	—
3/8 Jan. 1916	—	—	f 225,—	450/-
Juli 1914	f 12,—	24/6	75/-	77/6

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstullen per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

ERTS.

Data	Bilbao Middles- bro'	Cartha- gena Middles- bro'	Grieken- land Middles- bro'	Pott Middles- bro'
31 Dec. 1917/5 Jan. 1918	—	—	—	—
24/29 Dec. 1917	—	—	—	—
1/6 Jan. 1917	20/-	21/6	—	—
3/8 Jan. 1916	21/6	20/-	—	—
Juli 1914	4/3	5/4 1/2	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rotter	Rotter- dam	Cron- stadt
31 D. '17/5 J. '18	68/-	101/3	—	—	f 42.50	—
24/29 Dec. 1917	68/-	101/3	200/-	80(-1)	„ 42 1/2	—
1/6 Jan. 1917	—	—	82/6	—	„	—
3/8 Jan. 1916	fr 40,—	70/-	70/-	39/6	„ 5,50	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
31 Dec. 1917/5 Jan. 1918	—	—	—	—
24/29 Dec. 1917	275/-	500/-	—	—
1/6 Jan. 1917	—	—	—	155/-
3/8 Jan. 1916	117/6	132/6	—	125/-
31 Juli 1914	14/6	16/3	25/-	22/3

*) Per zeilschip.

2) Niet f 32,50 als in vorige nummers opgegeven.

RIJNVAART.

Week van 31 December 1917 tot 7 Januari 1918.

De plotseling ingetreden vorst was oorzaak, dat het bedrijf op den Rijn nagenoeg tot stilstand werd gebracht. De op weg zijnde schepen tusschen Duisburg en Mannheim zochten een vluchthaven op, terwijl het verkeer tusschen Rotterdam en de Roerhavens door den ingetreden vorst zeer grôte belemmering ondervond en de meeste schepen in afwachting van dooi weder in de havens op de Waal gingen liggen.

Noteringen van vrachten en sleeploonen vonden niet plaats, aangezien niets meer werd verladen. Nu het weer omgeslagen is, is de verwachting, dat binnen enkele dagen de scheepvaart wederom zal worden heropend.

INKLARINGEN TE IJMUIDEN.

Landen van herkomst	December 1917		December 1916	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	6	3.962	6	6.626
Engeland	10	4.397	50	32.796
Noorwegen	3	2.214	6	1.991
Zweden	12	7.428	30	12.410
Denemarken....	4	1.573	—	—
Noord-Amerika..	—	—	9	18.629
Zuid-Amerika ..	—	—	14	30.130
Ned. Oost-Indië..	—	—	4	13.160
Ned. West-Indië.	—	—	1	1.332
Frankrijk	—	—	1	694
Spanje	—	—	1	693
Portugal	—	—	1	1.127
Italië	—	—	1	906
Eng. Indië	—	—	1	3.090
Totaal	35	19.574	125	123.584
Jaarperiode	549	431.517	1.353	1.172.161
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	34	19.244	97	107.525
Engelsche	—	—	10	6.256
Noorsche	1	330	4	1.610
Zweedsche	—	—	14	8.193
Totaal	35	19.574	125	123.584
Jaarperiode	549	431.517	1.353	1.172.161

(Halverhout & Zwart's Scheepsagentuur.)

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam

Rotterdam

's-Gravenhage

Maandstaat op 31 December 1917

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f 1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen —		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede .		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 8.284.250,—, waarvan in		
geld gestort	„ 6.734.250,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 3.999.100,—, waarvan		
in geld gestort	„ 2.478.600,—	
Voor rekening der Twentsche Kantoren gedeponoord te Londen „	578.500,—	
		f 11.576.050,—
Fondsen van Aandeelhouders		
te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage		„ 28.866.550,—
Fondsen door ons gedeponoord voor rekening van bevriende		
instellingen		„ 3.492.000,—
Kassa, Wissels en Coupons		„ 23.064.179,44½
Nederlandsche Staatsleeningen		„ 4.274.185,79
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		„ 55.426.163,12
Saldo's bij Bankiers		„ 18.064.173,23½
Prolongatiën gegeven		„ 5.474.015,—
Eigen Fondsen en Syndicaten		„ 2.369.354,68½
Credietvereniging	f 21.731.186,26	
af: loopende Promessen	„ —	
		„ 21.731.186,26
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt.		„ 29.595.140,69
Voorschotten op Consignatiën		„ 1.162.900,40
Gebouwen en Safe Deposit		„ 2.067.444,81½
		<u>Totaal</u> f 207.163.343,44

CREDIT

Kapitaal	f 20.150.000,—	
Reservefondsen	„ 9.309.686,22	
Waarborgfonds Credietvereniging	„ 2.823.052,50	
Reserve Credietvereniging	„ 2.559.645,41	
		f 34.842.384,13
Zieken- en Pensioenfondsen		„ 190.352,02
Aandeelhouders voor gedeponoerde fondsen		
als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f 1.784.700,—	
in Leendepôt	„ 30.573.850,—	
		„ 32.358.550,—
Deposito's		„ 29.700.974,06
„ op Prolongatie		„ 12.657.300,—
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen		„ 83.575,03
Saldo's Rekeningen-Courant		„ 63.443.679,63
„ „ „ Credietvereniging		„ 6.154.251,16½
Saldo „ „ met de kantoren in Londen en Twente..		„ 6.952.817,45½
On call genomen		„ 6.300.000,—
Kassiers Rekeningen		„ 6.329.990,71½
Te betalen Wissels		„ 5.733.011,12
Diverse Rekeningen		„ 2.416.458,11½
		<u>Totaal</u> f 207.163.343,44